М. Горького

ПĔТĔМ ТĔНЧЕРИ ПРОЛЕТАРИСЕМ, ПĔРЛЕШĔР!

КОММУНИЗМ ЯЛАВĔ

Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕн Чăваш обкомĕпе Шупашкар хула комитечĕн тата Чăваш АССР Верховнăй Совечĕпе Шупашкар хула Совечĕн хаçачĕ

1953 çул
Август
8
ШăМАТКУН
№ 155 (9064)
36-мĕш çул тухать.
Хакĕ 20 пус.

Паянхи номерте:

СССР Верховнăй Совечĕн ларăвĕсем. Национальноçсен Совечĕпе Союз Совечĕн 1953 çулхи августăн 6-мĕшĕнче пулнă ларăвĕсем çинчен информациллĕ пĕлтерÿсем (1 стр.).

Национальноçсен Советĕнче (1 стр.).

Союз Советĕнче (1—2 стр.).

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджечĕсене пурнăçлани çинчен. Национальноçсен Совечĕн бюджет комиссийĕн председателĕ И. С. Хохлов депутат тунă содоклад (2—3 стр.).

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджечĕсене пурнăçлани çинчен. Союз Совечĕн Бюджет комиссийĕн председателĕ Л. Р. Корниец депутат тунă содоклад (3 стр.).

Колхозниксемпе механизаторсем! Тăванла виçĕ республика ăмăртăвĕнче илнĕ обязательствăсене чыслăн пурнăçлар! И. Димитриев. — Ял Совет сессийĕ тырпул пухса кĕртес ĕç çинчен.

Совет Союзĕпе Аргентина пĕлтерни (4 стр.).

ССР Союзĕн Государство бюджечĕ

Августăн 6-мĕшĕнче пичетлесе кăларнă умстатьяра «Правда» хаçат çапла çырать:

Ĕнер, Мускавра, Кремльти Пысăк Двореңра, Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕн Верховнăй Совечĕн пиллĕкмĕш сессийĕ уçăлчĕ. Сесси кун йĕркинче тăракан ыйтусем — ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçлани çинчен калакан отчета çирĕплетесси; СССР Верховнăй Совечĕн Президиумĕ кăларнă Указсене çирĕплетесси.

Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн пĕрлехи ларăвĕнче халăх суйланă çынсем — СССР Верховнăй Совет депутачĕсем — ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçлани çинчен тунă доклада пысăк тимлĕхпе итленĕ. Бюджет çинчен калакан проектпа пĕрле правительство СССР Верховнăй Советĕнче пăхса тухма ялхуçалăх налогĕ çинчен калакан Закон проектне тăратнă.

Верховнăй Совета çирĕплетме тăратнă ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ, пиллĕкмĕш пилĕкçуллăхăн малтанхи икĕ çулĕ хушшинче бюджета пурнăçланине кăтартакан цифрăсем, çавăн пекех ялхуçалăх налогĕ çинчен калакан çĕнĕ Закон проекчĕ çакна уççăн кăтартса парассĕ: пирĕн çĕршыв, Коммунистсен партийĕ ертсе пынипе, хăйĕн социализмла экономикине хăватлăн çĕклентерес çулпа, халăхăн материальнăй пурнăçне лайăхлатас тата культурине ÿстерес çулпа шанчăклăн малалла пырать.

1953 çулхи Государство бюджетне тупăшсем енĕпе 543,3 миллиард тенкĕлĕх, расходсем енĕпе 530,5 миллиард тенкĕлĕх çирĕплетме палăртнă. Тупăшсем расходсенчен 12,8 миллиард тенкĕ ытларах пулассĕ.

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ Совет Союзĕн хăватне малалла тĕреклетмелли бюджет, мирлĕ строительство бюджечĕ пулса тăрать. Унăн тĕп задачи вăл—Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕн историллĕ решенийĕсем тăрăх Совет правительстви кăçалхи çул валли палăртнă пысăк программăна, ĕççыннисен материальнăй пурнăçне лайăхлатас тата культурăлла шайне ÿстерес тĕллĕшпе палăртнă ĕçсене пурнăçлама укçа-тенкĕ çителĕклĕ парса тăмалла тăвасси пулать.

Бюджетра правительство куллен кирлĕ таварсен ваккăн сутмалли государственнăй хакĕсене вăрçă хыççăнхи тапхăрта кăçал нихçанхинчен те ытларах йÿнетес тĕллĕшпе туса иртнĕ пысăк ĕçсем, çавăн пекех тата çак таварсене туса кăларассине чылай ÿстерес енĕпе тумалли ĕçсем палăрса тăрассĕ. Пурте пĕлеççĕ: кăçалхи апрелĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа тавар хакĕсене йÿнетни халăха çулталăкне 46 миллиард тенкĕлĕх ытла услам парать. 1953 çулхи Государство бюджетĕнче ялхуçалăхне хăвăртрах аталантармалла тăвас, халăх валли апат-çимĕç, промышленность валли чĕртавар тăратма ялхуçалăх продукчĕсем туса кăларассине ÿстерес, колхозсемпе колхозниксен экономикăлла интересне ÿстерес, çавăн пекех тата хресченсем çине налог хурассине чылай чакарас ĕçсем палăрса тăрассĕ. Бюджетра халăх хушшинче саракан государство заемĕн суммине икĕ хут ытла чакармалла туни те палăрса тăрать.

СССР Государство бюджечĕн расхочĕсем кăçал, иртнĕ çулхипе танлаштарсан, 70,3 миллиард тенкĕлĕх е 15,3 процент ÿсеççĕ. Çак расходсен пысăк пайĕ халăх хуçалăхне тата социальнăйпа культура ĕçĕсене тивĕçтерме каяççĕ. Бюджетри укçа-тенкĕне çакăн пек уйăрса парасси социализмла строй условийĕсенче кăна пулма пултарать, мĕншĕн тесен социализмла стройăн тĕллевĕ вăл—пĕтĕм обществăн пĕрмай ÿссе пыракан материальнăй тата культурăлла ыйтăвĕсене пур майсемпе те ытларах тивĕçтермелле тăвасси пулать.

Халăх хуçалăхне аталантарас ĕçе иртнĕ çулхинчен 13,7 миллиард тенкĕ ытларах расходлама палăртнă. Çак укçа-тенкĕрен пысăк пайĕ промышленноçа, чи малтан, социализмла экономикăн никĕсĕсен никĕсĕ пулса тăракан йывăр индустрие каять. Халăх валли куллен кирлĕ таварсем туса кăларакан промышленноçа малалла вăйлăн аталантарма та укçа-тенкĕ нумай уйăрса парассĕ. Çавăн пекех ялхуçалăхне аталантарма та укçа-тенкĕ нумай пама палăртнă.

Коммунистсен партийĕпе Совет правительстви халăх ырлăхĕшĕн, унăн пурнăçне пур майсемпе те лайăхлатассишĕн, культурăлла шайне ÿстерессишĕн ывăнма пĕлмесĕр тăрăшассĕ. Халăха вĕрентес, сывлăха сыхлас тата социальнăй обеспеченипе страховани ĕçĕсем валли кăçал 129,8 миллиард тенкĕ, иртнĕ çулхипе танлаштарсан 7 миллиард тенкĕ ытларах расходлама палăртнă.

Партипе правительство хăйсем умне халăхăн çурт-йĕр условийĕсене малалла лайăхлатас задача кăларса тăратрĕç. Государство енĕпе çурт-йĕрсем тума кăçал иртнĕ çулхинчен 25 процент ытларах укçа-тенкĕ уйăрса парассĕ.

Совет бюджечĕн тупăшĕсен тĕп пайĕ вăл—социализмла предприятисемпе организацисенчен килсе тăнă тата халĕ те килсе тăракан укçа-тенкĕ пулать. Халăхран пухакан налогсемпе ытти укçа-тенкĕ пирĕн çĕршывăн бюджетĕнче пĕчĕк вырăн йышăнса тăрассĕ. ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ иртнĕ çулхипе танлаштарсан социализмла хуçалăхран килекен тупăшсене малалла ÿстерме, çав вăхăтрах халăхран килекен тупăшсене чакарма палăртать. Çавăн пек, государство предприятийĕсемпе организацийĕсен тупăшĕнчен уйăрса паракан укçа-тенкĕ кăçалхи çул 22,2 миллиард тенкĕ пулать е 37,9 процент ÿсет.

Ялхуçалăх налогĕ çинчен калакан çĕнĕ Закон проектĕнче ялхуçалăх налогне чылай чакарма палăртнă. 1953 çулта çак налог сумми 43 процент, çитес 1954 çулта вара, 1952 çулхипе танлаштарсан, икĕ хут çурă ытла чакать. Правительство иртнĕ çулсенче ялхуçалăх енĕпе пулнă мĕнпур парăм укçисене каçарттармалла тунă.

Ялхуçалăх налогĕ çинчен калакан çĕнĕ Закон колхозсене организаципе хуçалăх ĕçĕсем енĕпе тĕреклетме, ялхуçалăхне малалла аталантарма тата колхозниксен тупăшне ÿстерме пулăшать.

Социализмла хуçалăхран илекен тупăшсене ÿстермелле туни хуçалăх органĕсен руководителĕсене государство умĕнчи финанс обязательствисене вăхăтра тата туллин пурнăçлама хушать. Кашни предприяти енчен продукцие пысăк пахалăхпа, палăртнă ассортимент тăрăх кăларас тĕллĕшпе производство планне тултарса пыни, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетмелли задание тултарни, хуçалăх расчетне пур майсемпе те тĕреклетни, перекетлĕх режимне çирĕп тытса пыни кирлĕ.

Сессире палăртнă тăрăх, иртнĕ çул хăшпĕр министерствăсем, уйрăмах вăрманпа хут промышленность, çĕр кăмрăк промышленность, çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерствисем, транспортпа йывăр машиностроени министерстви накоплени тумалли плансене тата бюджет умĕнчи хăйсен обязательствисене тултарса çитереймен. Чылай строительство организацийĕсем строительство ĕçĕсене йÿнетмелли задание тултарман. Машина-трактор станцийĕсем тракторпа тумалли ĕçсен хакне ÿстернĕ. Çакнашкал çитменлĕхсене тÿсме çук. Перекетлĕх режимне çирĕппĕн пурнăçласа пырас ыйтусем çине партипе хуçалăх организацийĕсем яланах тимлĕн пăхмалла.

1953 çулхи Государство бюджетне ăнăçлăн тултарни пирĕн Тăван çĕршывăн экономикăлла хăватне малалла тĕреклетме, совет халăхĕн материальнăй пурнăçне вĕçĕмсĕр лайăхлатса пыма тата культурине хăпартма, коммунизм обществи тăвас ĕçре çĕнĕ çитĕнÿсем тума пулăшать.

Государствăна—тырă

КРАСНОАРМЕЙСКИ. Районти колхозсем тырпула хăвăрт пухса кĕртессишĕн тата государствăна тырă памалли плана срокчен тултарассишĕн социализмла ăмăртăва вăйлатса пыраççĕ. Çак ăмăртура пĕрремĕш вырăна «Партизан» колхоз йышăнать. Колхоз ĕçченĕсем тĕштырăсене 70 процент ытла вырса пухнă. Кунта кĕлте турттарассине тата авăн çапассине малтанхи кунсенчех йĕркеленĕ. Август уйăхĕн малтанхи пилĕккунлăхĕнче государствăна тырă памалли графика иртерсе тултарнă.

«Сталинец» ялхуçалăх артелĕ хатĕрлев пунктне 4 машинăпа тырă турттарать. Июль уйăхĕнчи графика артель виçĕ хута яхăн иртерсе тултарчĕ, август уйăхĕн малтанхи пилĕккунлăхĕнче те хăвăртлăха чакармарĕ.

«Красное Сормово» колхозри А. Кузьминпа А. Грачев шоферсем хатĕрлев пунктне кашни кун икшер хут хутлаççĕ, 7—8 тонна тырă леçеççĕ. Колхоз иртнĕ пилĕккунлăхри графика ытлашшипех тултарчĕ.

СТРОИТЕЛЬСЕМ ВАЛЛИ ПУРĂНМАЛЛИ ÇУРТСЕМ

Шупашкарта строительство ĕçĕ анлă сарăлса пырать. Строительствăра ĕçлекен рабочисен пурнăçĕпе йăла условийĕсене лайăхлатас тĕллĕшпе хулара пурăнмалли çуртсем чылай тăваççĕ. Чугун çул станцийĕ çывăхĕнче халĕ икĕ хутлă тăватă çурт лартаççĕ. Çак çуртсене кăçал туса пĕтерсе, унта 120 строитель çемйине вырнаçтармалла.

Электроаппаратура завочĕ те 400 çын валли общежити тăвать. Çак çуртра чи малтан завод поликлиникине, çавăн пекех ытти строительствăсенче ĕçлекен рабочисене вырнаçтарассĕ.

СССР Верховнăй Совечĕн ларăвĕсем

Национальноçсен Совечĕн 1953 çулхи августăн 6-мĕшĕнче пулнă ларăвĕ çинчен ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРÿ

Августăн 6-мĕшĕнче, ирхине 11 сехетре, Кремльте, Кремльти Пысăк двореңра, Национальноçсен Совечĕн иккĕмĕш ларăвĕ пулнă.

Лару председателĕ — Национальноçсен Совечĕн Председателĕ **Ж. Шаяхметов** депутат.

Национальноçсен Совечĕ Национальноçсен Совечĕн Бюджет комиссийĕн председателĕн **И. С. Хохлов** депутатăн содокладне итленĕ.

Бюджет комиссийĕн содоклачĕ хыççăн, ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи бюджечĕсене пурнăçлани çинчен тунă доклад тăрăх пренисем пуçланнă.

Пренире çаксем тухса каланă: **В. Т. Лацис** депутат (Латви ССР-ĕ, Кировски округ), **Н. А. Михайлов** депутат (РСФСР, Ставрополь округĕ), **Ш. Рашидов** депутат (Узбек ССР-ĕ, Джизак округĕ), **Н. Е. Авхимович** депутат (Белорус ССР-ĕ, Рогачево округĕ), **Г. Ш. Каржаубаев** депутат (Казах ССР-ĕ, Зайсан округĕ), **П. Г. Тычина** депутат (Украина ССР-ĕ, Киев округĕ), **М. З. Азизов** депутат (Тутар АССР-ĕ, Çĕнĕ Шешма округĕ), **П. Н. Косыгин** депутат (РСФСР, Иваново округĕ), **Г. Я. Рудь** депутат (Молдаван ССР-ĕ, Дрокиевски округ), **Ф. З. Загафуранов** депутат (Пушкăрт АССР-ĕ, Белорецки округ).

Çакăнпа Национальноçсен Совечĕн иккĕмĕш ларăвĕ хупăнать.

Союз Совечĕн 1953 çулхи августăн 6-мĕшĕнче пулнă ларăвĕ çинчен ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРÿ

Августăн 6-мĕшĕнче, каçхине 6 сехетре, Кремльте, Кремльти Пысăк двореңра Союз Совечĕн иккĕмĕш ларăвĕ пулнă.

Лару председателĕ — Союз Совечĕн Председателĕ **М. А. Яснов** депутат.

Союз Совечĕ Союз Совечĕн Бюджет комиссийĕн председателĕ **Л. Р. Корниец** депутатăн содокладне итленĕ.

Бюджет комиссийĕн содоклачĕ хыççăн, ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи бюджечĕсене пурнăçлани çинчен тунă доклад тăрăх пренисем пуçланнă.

Пренире çаксем тухса каланă: **А. М. Пузанов** депутат (Куйбышев облаçĕ, Кинель округĕ), **Н. Т. Кальченко** депутат (Украина ССР-ĕ, Житомир ял округĕ), **П. Ф. Ладанов** депутат (Ленинград облаçĕ, Волхов округĕ), **К. Т. Мазуров** депутат (Белорус ССР-ĕ, Дрогичински округ), **М. А. Гедвилас** депутат (Литва ССР-ĕ, Каунас округĕ), **П. К. Пономаренко** депутат (Белорус ССР-ĕ, Минск ял округĕ), **Е. Б. Тайбеков** депутат (Казахстан ССР-ĕ, Молотов округĕ), **Т. И. Антропова** депутат (Калинин облаçĕ, Вышний Волочĕк округĕ), **В. М. Бакрадзе** депутат (Грузи ССР-ĕ, Кутаиси округĕ).

Союз Совечĕн иккĕмĕш ларăвĕ çакăнпа хупăннă. (ТАСС).

Национальноçсен Советĕнче

Августăн 6-мĕшĕнче Кремльти Пысăк двореңра СССР Верховнăй Совечĕн пиллĕкмĕш сессийĕ хăйĕн ĕçĕсене малалла туса пынă.

11 сехет. Национальноçсен Совечĕн ларăвĕ пуçланать. Председатель сĕтелĕ хушшинче — Национальноçсен Совечĕн Председателĕ **Ж. Шаяхметов** депутат, Председатель заместителĕсем **М. Т. Якубов, В. Т. Лацис, В. М. Зиманин, Т. М. Матиашвили** депутатсем.

Правительство ложисене **Г. М. Маленков, Н. С. Хрущев, К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, А. И. Микоян** юлташсем тухаççĕ. Депутатсемпе хăнасем вĕсене нумайччен алă çупса кĕтсе илеççĕ.

Содоклад тума палатăн Бюджет комиссийĕн Председательне **И. С. Хохлов** депутата сăмах параççĕ. Вăл çапла калать: Бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕн проектне пур енчен те пăхса тухрĕ, комисси ăна Бюджет комиссийĕ кĕртнĕ тÿрлетÿсемпе пĕрле çирĕплетме сĕнет.

Бюджет комиссийĕн содоклачĕ хыççăн ССР Союзĕн Государство бюджетне сÿтсе явма тытăнаççĕ. Депутатсем çакна палăртаççĕ: çĕнĕ бюджет капитальнăй строительствăн пысăк ĕçĕсене пурнăçлама, промышленноçа, ялхуçалăхне, транспорта, халăха вĕрентес ĕçе, наукăна, сывлăха сыхлас ĕçе, социальнăй обеспечени ĕçне малалла аталантарма укçа-тенкĕ кирлĕ таран парса тăма май парать.

Малтан **В. Т. Лацис** депутат (Латви ССР-ĕ) сăмах илет.

— СССР Верховнăй Совечĕн хальхи ларăвĕ,— тет вăл,— парти, правительство тата халăх хăйсен аслă пĕрлĕхне хăватлăн кăтартнă лару-тăрура пулса иртет. Çак пĕрлĕх тата тăванла халăхсен туслăхĕ çирĕп никĕс пулса тăрассĕ. Çак çирĕп никĕс пур чухне пирĕншĕн шалти тăшмансем те, тулашри тăшмансем те хăрушă мар. Пирĕн çĕршыври халăхсем пĕрлĕхлĕ, вĕсем Коммунистсен партийĕ, унăн Центральнăй Комитечĕ тавра, Совет Правительстви тавра пĕтĕçсе тăраççĕ. Вĕсем парти туса хатĕрленĕ политикăна чĕререн ырласа йышăнаççĕ.

Совет Союзĕнчи халăхсен тăванла çемйинче латыш халăхĕ хуçалăхпа культурăна малалла аталантарассишĕн ăнăçлă кĕрешет. 1946 çулхипе танлаштарсан, республика халăх хуçалăхне аталангарма паракан укçа кăçал 34 процент таран ÿсет, халăха вĕрентес, сывлăха сыхлас тата социальнăй обеспечени ĕçĕсем валли тухакан расход икĕ хута яхăн ÿсет.

Юлашкинчен Лацис юлташ Бюджет комиссийĕ кĕртнĕ тÿрлетÿсемпе пĕрле СССР Государство бюджетне çирĕплетме сĕнет.

Н. А. Михайлов депутат çапла калать: ССР Союзĕн çĕнĕ бюджечĕ совет халăхĕн интересĕсене палăртса тăрать, вăл социализмла государствăн хăвачĕпе вăйĕсене малалла тĕреклетме, экономикăна, культурăна тата наукăна вăйлатма, ĕççыннисен материальнăй пурнăçне тăтăш лайăхлатса пыма тата культурăллă шайне ÿстерме пулăшать.

Михайлов юлташ Мускаври тата Мускав облаçĕнчи предприятисенче производство вĕçĕмсĕр ÿссе пыни çинчен, ĕç тухăçлăхĕ ÿсни, продукцин хăйне ларакан хакĕ чакни тата продукци пахалăхĕ лайăхланни çинчен каласа парать. Вăл столицăра пурăнмалли çурт-йĕр тăвас ĕç вăйланса пыни çинчен каласа парать. Мускава реконструкцилемелли генеральнăй план ăнăçлăн пурнăça кĕрсе пырать. Иртнĕ икĕ çул хушшинче пурăнмалли çуртсем пĕр миллион çурă тăваткал метр чухлĕ ытла туса пĕтернĕ, культурăпа йăла учрежденийĕсем нумай тунă. Кăçал Мускавра капитальнăй ĕçсем тума 5 миллиард тенкĕ ытла укçа уйăрса панă.

Михайлов юлташ облаçри ялхуçалăхне аталантарас ыйтусем çинче тĕплĕн чарăнса тăрать.

— Пирĕн Тăван çĕршыври ĕççыннисем,— тет юлашкинчен Михайлов юлташ,— хăйсен вăйне, хăйсен ыранхи кунне, хăйсен малашлăхне шанса тăраççĕ. Совет Союзĕ ертсе пыракан мирпе демократи лагерĕ тунă çĕнĕ çитĕнÿсем ырă шухăшлă мĕнпур çынсен чĕрине мир ĕçне пĕтĕм тĕнчипе сыхласа хăварма, халăхсем хушшинчи туслăха çирĕплетме шанăç параççĕ.

Ш. Рашидов депутат (Узбек ССР-ĕ) СССР Государство бюджечĕ коммунизм обществи тăвакан тăванла халăхсен пĕрлĕхлĕ экономики çинче никĕсленсе тăнине палăртать. Парти туса хатĕрленĕ ленинла-сталинла наци политики Узбек халăхĕ кĕске срокра промышленноçра, ялхуçалăхĕнче, культура строительствинче тунă пысăк улшăнусенче уççăн палăрса тăрать. Республикăра промышленноçăн çĕнĕ отраслĕсене: çĕр кăмрăк, нефть, хими, металлурги, машиностроени отраслĕсене тата ыттисене туса хунă. Ялхуçалăхне, уйрăмах çĕр мамăкĕ акса тăвас ĕçе аталантарас тĕллĕшпе çитĕнÿсем тунă май Узбекистанри колхозсем пурте тенĕ пекех миллионерсем пулса тăчĕç.

Рашидов юлташ ялхуçалăх налогĕ çинчен хатĕрленĕ закон проектне ырлать. Çĕнĕ закон, тет вăл, ял халăхĕн материальнăй пурнăçне малалла лайăхлатасси патне илсе пырать, вăл колхозсене организаципе хуçалăх тĕлĕшĕнчен тĕреклетес тата çĕршывăн апат-çимĕç ресурсĕсене ÿстерес ĕçре пысăк мероприяти пулса тăрать.

Н. Е. Авхимович депутат (Белорус ССР-ĕ) юлашки çулсенче Белоруссире промышленность, ялхуçалăхĕ тата культура енĕпе тунă çитĕнÿсем çинчен каласа парать. Республикăра промышленность производствин шайĕ вăрçăччен хи шайран пĕр хут çурă иртсе кайнă ĕнтĕ. Ялхуçалăхне техникăпа хĕçпăшаллантарасси çултан-çул ÿссе пырать. Колхозсен обществăлла пуянлăхĕ ÿсет, колхозниксен экономикăлла пурнăçĕ лайăхланать.

— Пирĕн правительство Совет Союзĕн шалти тата тулашри политики енĕпе иртерекен ĕçсем,— тет Авхимович депутат,— пĕтĕм тĕнче умĕнче çакна кăтартса пачĕç: пирĕн çĕршыва тытса тăрас ĕç пирĕн партин ертсе пыракан ленинла-сталинла чăмăрĕн шанчăклă аллинче тăрать. Тăшмансемпе вĕсен агентури темĕн хăтлансан та пирĕн халăхăн хăватне, пĕрлĕхне тата пĕтĕçÿлĕхне хавшатма пултараймĕç.

Г. Ш. Каржаубаев депутат (Казах ССР-ĕ) социализмла нацисен тăванла туслăхĕн пысăк пĕлтерĕшне палăртать. Социализмла нацисем пĕр-пĕринпе килĕштерсе ĕçлени çĕршывăн экономикипе культурине вĕçĕмсĕр ÿстерсе пыма, Совет Союзĕн тĕнчери авторитечĕпе влиянине ÿстерме май парать.

Депутат Казахстанри ĕççыннисем халăх хуçалăхне аталантарас тĕллĕшпе тунă çитĕнÿсем çинчен калакан цифрăсемпе фактсем илсе кăтартать. Вăл Металлурги промышленность министерствипе Строительство министерствине критиклет. Çак министерствăсем республикăри металлурги промышленноçне аталантарасси тата тимĕр тăпри кăларас ĕçе вăйлатасси çине кирлĕ пек пăхмаççĕ. СССР Электростанцисемпе электропромышленность министерстви республикăра çĕнĕ электростанцисем тăвас тата кивĕ станцисене аслăлатас ĕçсем çине тимлĕн пăхмасть.

Каржаубаев юлташ çапла калать: Казах ССР-ĕнчи ĕççыннисем халăх хуçалăх планне тата ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне тултармалла тата иртерсе тултармалла тăвас тĕллĕшпе хăйсен пĕтĕм вăйĕсене хурса ĕçлĕç.

Украинăри паллă писатель **П. Г. Тычина** депутат çакна палăртать: Украина халăхĕ хăйĕн пурнăç опытĕнчен Совет Союзĕнчи халăхсен туслăхĕн пурнăçлă вăйне туйса илчĕ. Вăл Украина халăхĕпе аслă вырăс халăхĕ нумай ĕмĕрсем хушши туслă пурăнни çинчен каласа парать. Çак туслăхсăр Украина ют çĕршывсен нумай йышлă захватчикĕсем тапăннине тÿссе тăрайман пулĕччĕ.

Тычина депутат культура строительствин ыйтăвĕсем çинче чарăнса тăрать. Хальхи вăхăтра Украинăра пĕтĕмĕшле пĕлÿ паракан шкулсем 30 пине яхăн шутланаççĕ. Вĕсенче 6 миллион ытла ача вĕренет. Закарпатски облаçре, вăл Совет Украинипе пĕрлешнĕ хыççăн, вăтам шкулсен шучĕ 10 хут, çичĕ çул вĕренмелли шкулсен шучĕ 18 хут ÿснĕ. Республикăри Наука академийĕ хальхи вăхăтра 500 ытла наукăлла учрежденисене пĕрлештерсе тăрать. Вĕсенчен нумайăшĕ юлашки вăхăтра наука енĕпе чылай пысăк çитĕнÿсем тунă.

М. З. Азизов депутат Тутар АССР-ĕнчи ĕççыннисем, пĕтĕм халăхпа пĕрле, мирлĕ ĕçре çĕнĕ çĕнтерÿсем тăвассишĕн ывăнма пĕлмесĕр ĕçлени çинчен калать. Республика промышленноçĕ продукци туса кăларасси 1952 çулта, 1940 çулхипе танлаштарсан, 318 процент ÿснĕ, капитальнăй ĕçсем тума укçа-тенкĕ хывасси, вăрçăччен хи шайпа танлаштарсан, 4 хут ытла ÿснĕ. Тутар республикинче нефть промышленноçĕ ăнăçлă аталанса пырать. Çурт-йĕрпе коммунальнăй хуçалăх, халăха медицина пулăшăвĕ парасси лайăхланать, культурăпа çутĕç учрежденийĕсен шучĕ ÿсет.

Азизов юлташ республикăри нефть промышленноçне укçа-тенкĕ парса тăрас ыйтусем тĕлĕшпе чылай сĕнÿсем парать.

СССР Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министрĕ **А. Н. Косыгин** сăмах илет. Вăл 1953 çулхи бюджет Совет государствин мирлĕ политикине палăртса тăни çинчен, партипе правительство ĕççыннисен пурнăçне лайăхлатассишĕн ывăнма пĕлмесĕр тăрăшни çинчен калать.

Косыгин депутат куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси çĕнĕрен ÿсни çинчен калакан нумай тĕслĕхсем илсе кăтартать. Кăçал Правительство кăтартса панипе министерство предприятийĕсем халăх валли малтан палăртнинчен 10 миллиард тенкĕ яхăн нумайрах таварсем туса кăларассĕ. Пурçăн пир-авăр ертсе хатĕрлекен предприятисем çĕршыва 1940 çулхинчен 6 хут ытларах тавар параççĕ. Çăм пир-авăр, уйрăммăн илĕн—костюмсемпе пальтосем çĕлемелли паха материалсем туса кăларасси ÿсет.

Косыгин юлташ апат-çимĕç промышленноçĕ аталанни çинчен каласа парать. Кăçал ĕççыннисем выльăх-чĕрлĕх çăвĕ, 1940 çулхипе танлаштарсан, икĕ хут ытларах, сахăр, кондитерски изделисем 1,7 хут ытларах илессĕ. Апат-çимĕç промышленноçĕнче çĕнĕрен 568 предприяти туса лартассĕ тата 250 предприятие реконструкцилессĕ.

Г. Я. Рудь депутат (Молдаван ССР-ĕ) Советлă Молдавин тĕслĕхĕ тăрăх Коммунистсен партийĕн наци политики чаплăн çĕнтернине кăтартса парать. Республикăра промышленность, ялхуçалăхĕ, халăх культури питех те пысăк хăвăртлăхсемпе аталанать. Уйрăмах апат-çимĕç промышленноçĕ хытă вăйланать. Апат-çимĕç промышленноçĕ валли республикăра чĕр таварăн пысăк никĕсĕ пур. Республикăра 160 пин гектар ытла садсемпе виноградниксем ĕрчетеççĕ.

Рудь депутат çакна палăртать: Молдаван ССР-ĕнче апат-çимĕç туса кăларакан çĕнĕ предприятисем тăвас ĕç часчасах Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерстви çĕнĕ стройкăсене техникăлла документаци вăхăтра тăратман пирки чарăнса тăрать.

Ф. З. Загафуранов депутат (Пушкăрт АССР-ĕ) республикăра нефть промышленноçĕ хăвăрттăн аталанса пыни çинчен калать. Çакна май вăл нефтяниксем валли пурăнмалли çурт-йĕр тата культурăпа йăла строительствине ÿстерме кирли çинчен ыйту лартать.

Загафуранов депутат ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне ырлать.

Загафуранов депутат тухса каланă хыççăн Национальноçсен Совечĕн ларăвĕ хупăнать. Çитес лару августăн 7-мĕшĕнче каçхине 6 сехетре уçăлать. (ТАСС).

Союз Советĕнче

Августăн 6-мĕшĕнче каçхине 6 сехетре Кремльти Пысăк двореңра Союз Совечĕн ларăвĕ пулнă.

Председатель сĕтелĕ хушшинче—Союз Совечĕн Председателĕ **М. А. Яснов** депутат, Председатель заместителĕсем — **А. И. Кириченко, Т. М. Зуева, А. Ю. Снечкус, А. И. Ниязов** депутатсем.

Правительство ложисене **Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, М. З. Сабуров, М. Г. Первухин** юлташсем. Вĕсене нумайччен алă çупса кĕтсе илнĕ.

Лару председателĕ содоклад тума палатăн Бюджет комиссийĕн председательне **Л. Р. Корниец** депутата сăмах парать. Л. Р. Корниец депутат Бюджет комиссийĕ кĕртнĕ тÿрлетÿсемпе пĕрле ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне çирĕплетме сĕнет.

Кун хыççăн Союз Совечĕ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕн проектне сÿтсе явма тытăнать.

А. М. Пузанов депутат (РСФСР) сăмах илет. Вăл çапла калать: Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕн решенийĕсене пурнăçласа, пирĕн халăх социализмла экономикăпа культурăна аталантарас ĕçре, хăйĕн аслă Тăван çĕршывне — пĕтĕм тĕнчери мир тĕревне малалла тĕреклетес ĕçре çĕнĕ çитĕнÿсем турĕ.

Партипе правительство халăхăн ялан ÿссе пыракан материальнăй тата культурăллă ыйтăвĕсене туллин тивĕçтерессишĕн ывăнма пĕлмесĕр тăрăшнине кăтартакан тĕслĕх вăл, тет депутат, кăçал апат-çимĕçпе промышленность таварĕсен ваккăн сутмалли хакесене çĕнĕрен йÿнетни, çавăн пекех тата проектра бюджета халăхран кĕрекен укçа-тенкĕне чакарма тата ялхуçалăх налогне чылай чакарма палăртни пулса тăрать. Россия Федерацийĕнче кăна ялхуçалăх налогĕ кăçал, пĕтĕмĕшпе илсен, 2.450 миллион тенкĕ чухлĕ чакать. Çак паха ĕç вăл ялхуçалăхне малалла аталантарма тата пирĕн çĕршывра апат-çимĕçпе чĕртавар ресурсĕсене ÿстерме пулăшать.

Россия Федерацийĕн бюджечĕ çинчен каласа, Пузанов депутат халăх хуçалăхне хывакан пĕтĕм укçа-тенкĕрен 80 процентне яхăн социальнăй тата культура ĕçĕсем валли, пурăнмалли çурт-йĕрпе коммунальнăй хуçалăха вăйлатма каять. Республикăпа вырăнти, куллен кирлĕ таварсем хатĕрлекен промышленноçа малалла аталантарма укçа-тенкĕ нумай параççĕ.

Пузанов юлташ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕн проектне тата 1951 çулхипе 1952 çулхи бюджета пурнăçлани çинчен калакан отчета çирĕплетме сĕнет.

Н. Т. Кальченко депутат (Украина ССР-ĕ) бюджет проектĕнче Совет государствин пысăк çитĕнĕвĕсем палăрса тăнине кăтартать. Вăл Совет Украининчи халăх хуçалăхĕпе культура аталанăвĕнче тунă çитĕнÿсем çинчен калакан фактсемпе цифрăсене илсе кăтартать. Республикăра чугун тата хурçă шăратса кăларасси,

(Юлашки 2-мĕш страницăра).

СССР ВЕРХОВНĂЙ СОВЕЧĔН ЛАРĂВĔСЕМ

Союз Советĕнче

(Юлашки. Пуçламăшĕ 1-мĕш страницăра).

тавĕр тата марганец тăпри кăларасси, электроэнерги, тракторсем, молотилкăсем, кĕлчен кăлармалли комбайнсем, куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси чылай ÿсни. Колхозсем, совхозсем, машина-трактор станцийĕсем кăçалхи çураки ĕçĕсене ăнăçлă вĕçлени. Кĕрхи тулă, сахăр кăшманĕ, йĕтĕн-долгунец, çĕрулми, пахча çимĕç тата ытти культурăсем акакан çĕр лаптăкĕ ÿсни. Ялхуçалăхĕнче механизаци вăйлланса пырать.

Кальченко юлташ машина-трактор станцийĕсен ĕçне лайăхлатас, вĕсем валли пысăк квалификациллĕ кадрсем хатĕрлес ĕçе вăйлатас тĕлĕшпе чылай сĕнÿсем тăратать.

П. Ф. Ладанов депутат Ленинград хулипе Ленинград облаçĕнчи ĕçсыннисем партин XIX-мĕш съезчĕ лартнă задачăсене, пилĕк çуллăх плана ăнăçлă пурнăçласа пыни çинчен каласа парать. Ленинград хулипе облаçĕнчи промышленность кăçалхи çулăн малтанхи çурçуллăх планне 102,3 процент тултарнă. Вырăнти тата кооперации промышленноçĕ халĕхи вăхăтра виçĕ пин ытла тĕрлĕ япаласем туса кăларать. Таварсен ассортименчĕ ÿсет, вĕсен пахалăхĕ лайăхланать.

Социализм çĕршывĕн бюджечĕ, тет Ладанов юлташ, социализмла государствăн экономикăлла хăвачĕ вĕçĕмсĕр ÿссе пынине, производительнăй вăйсем пысăк хăвăртлăхсемпе аталанса пынине, хуçалăхăн социализмла системи капитализмла системăран чылай малта тăнине кăтартса парать.

К. Т. Мазуров депутат (Белорус ССР-ĕ) çапла калать: капитализмла çĕршывсенче çар бюджечĕсем çултан-çул ÿссе пыраççĕ пулсан, ĕçсыннисен ахаль те начар пурнăçĕ татах та ытларах начарланса пырать пулсан, пирĕн çĕршывра пачах урăхла, халăх пурлăхĕ мирлĕ экономикăна аталантарма, производительнăй вăйсене малалла çĕклентерсе пыма, совет çыннисен ÿссе пыракан материальнăй тата культурăллă ыйтăвĕсене тивĕçтерме каять.

Ленинла-сталинла наци политикине çирĕп пурнăçласа пырса, Совет правительстви союзлă республикăсен халăх хуçалăхĕпе культурине малалла ÿстерме кирлĕ ĕçсем туса иртерет. Çакна пула Белорус халăхĕ республика хуçалăхне кĕске срокра юсаса çитерчĕ, ăнăçлăн малалла аталантарса пырать. Иртнĕ çулăн вĕçĕ тĕлне промышленность производстви вăрçăччен хи шайран пĕр хут çурă иртсе кайрĕ. Ялхуçалăхĕ вăйланса пырать.

Çакăнпа пĕрлех депутат республика промышленноçĕпе ялхуçалăхĕн ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пуррине палăртать. Колхозсен пĕр пайĕ çаплах пĕчĕк тухăçлă тырпул туса илет, обществăлла выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плансем тулмаççĕ.

М. А. Гедвилас депутат (Литва ССР-ĕ) Литвари ĕçсыннисем тунă çитĕнÿсем çинче чарăнса тăрать. Республикăри промышленность производстви, вăрçăччен хи 1940 çулхипе танлаштарсан, виçĕ хут ытла ÿснĕ. 1952 çулта, унччен хи çулхипе танлаштарсан, промышленность 18 процент ытларах продукци туса кăларнă. Электроэнерги, металл касакан станоксем, пăс турбинисем, электромоторсем, велосипедсем, строительство материалĕсем, хут, сĕтел-пукан, пир-авăр туса кăларасси чылай ÿснĕ. Çак продукцисене чылайăшне, тет Гедвилас юлташ, буржуалла Литва вăхăтĕнче туса кăларман.

Гедвилас юлташ СССР Электростанцийĕсемпе электропромышленность, Çыхăну тата Строительство министерствисен ĕçне халăх хуçалăхĕ тĕлĕшпе тăракан чылай ыйтусем тăрăх республикăна çителĕксĕр пулăшнăшăн критиклет.

— Советлă Литва республикинчи ĕçсыннисем, — тет депутат,—партин XIX-мĕш съезчĕ кăларса тăратнă задачăсене пурнăçлассишĕн, нумай нациллĕ Совет государствине малалла тĕреклетсе пыма, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталин хушса хăварнисене пурнăçлассишĕн пĕтĕм вăя хурса ĕçлĕç.

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕн проекчĕ, тет СССР Культура министрĕ **П. К. Пономаренко** депутат, социальнăй тата культурăллă ĕçсем валли 129,8 миллиард тенкĕ, иртнĕ çулхинчен 7 миллиард тенкĕ ытларах укçа пама палăртать.

Ку ĕçсем валли çакăн чухлĕ нумай укçа пама совет стройĕн условийĕсенче кăна май килет. Социализмла государство пĕтĕм общество культурине çĕклентерсе пырать. Кăçал халăха вĕрентес ĕç малалла ка ятланать. Пуçламăш, çичĕ çул вĕренмелли тата вăтам шкулсенче вĕренекенсен йышĕ 900 пин çынна çитет. 1950 çулхипе танлаштарсан, вăтам шкулсенчен вĕренсе тухакансен шучĕ икĕ хут ÿсет.

Халăха вĕрентес ĕçре тунă пысăк çитĕнÿсем рабочи класпа хресченсен культурăллă шайне халиччен истори курман çÿлĕ шая çитерме май пачĕ. Тĕслĕхрен, çĕр кăмрăк промышленноçĕнче ĕçлекен рабочисенчен çурри вăтам шкулсенчен е ФЗО шкулĕсемпе ремесла училищисенчен вĕренсе тухнă. Мускаври Сталин ячĕпе тăракан автозаводра ĕçлекен рабочисенчен 70 процентĕ вăтам пĕлÿ илнĕ рабочисем пулса тăраççĕ.

Пономаренко юлташ культурăпа çутĕç ĕçĕнчи тата совет искусствин аталанăвĕнчи татса паман задачăсем çинчен калать. Правительство решенийĕсенче тата партин XIX-мĕш съезĕнче палăртнă пысăк çитменлĕхсем искусство ĕçĕнче халĕ те пур-ха. Çак çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе нумай ĕçлемелле пулать.

Е. Б. Тайбеков депутат казах халăхĕ социализм строительствинче тунă çитĕнÿсем çинчен каласа парать. Казахстанра малта пыракан техникăпа хĕçпăшалланнă пысăк заводсемпе фабрикăсем, шахтăсемпе рудниксем, электростанцисемпе нефть кăлармалли вышкăсем, чугун çул уçлĕсемпе промышленность стройкисем нумайланнă. Малта пыракан техникăпа хĕçпăшалланнă социализмла ялхуçалăхĕ тухăçлăрах ĕçлеме пуçланă. Пиншер пуçламăш, çичĕ çул вĕренмелли тата вăтам шкулсемпе пĕрлех, республикăра 29 аслă шкул, 100 яхăн тĕрлĕ наукăпа тĕпчев учрежденийĕсем ĕçлесе тăраççĕ, сывлăхпа культура учрежденийĕсем, клубсемпе библиотекăсем нумай уçнă.

Тайбеков юлташ çак çитĕнÿсене вĕсене Совет Союзĕнчи халăхсен туслăхĕ çирĕп пулнипе, аслă вырăс халăхĕ тăтăш пысăк пулăшу парса тăнипе туни çинчен калать. Вăл ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне çирĕплетме сĕнет.

Т. И. Антропова депутат (Калинин облаçĕ) хамăрăн аслă Тăван çĕршывăн мухтавĕпе хавхаланса чĕререн сăмах калать. Совет çыннисем, тет вăл, тата лайăхрах, тухăçлăрах ĕçлеме тăрăшаççĕ, мĕншĕн тесен вĕсем хăйсен ĕçĕ социализмла общество ырлăхĕшĕн пулнине пĕлеççĕ. Хамăршăн ĕçлени чаплă çитĕнÿсем кÿрет.

Вăл облаçри хуçалăх аталанса пыни çинчен, ĕçсыннисен материальнăй пурнăçĕ лайăхланни тата культурăллă шайĕ ÿссе пыни çинчен калать. Çакăн çинчен область бюджечĕ ÿссе пыни питĕ лайăх кăтартса парать. Вăл вăрçă хыççăнхи çулсенче 60 процент ÿснĕ. Халăха вĕрентме, сывлăха сыхлама тата социальнăй обеспечени ĕçне лайăхлатма тухакан расход юлашки çулсенче пĕтĕм бюджетра 78 процент таран йышăнса тăрать.

Антропова юлташ хăйĕн сăмахĕнче облаçри хуçалăх ыйтăвĕсем çинче нумай чарăнса тăрать.

Юлашкинчен ларура **В. М. Бакрадзе** (Грузи ССР-ĕ) тухса калать. Вăл Грузи ССР халăх хуçалăхĕпе культура аталанса пыни çинчен каласа парать. Республика промышленноçĕ кăçалхи çур çул планне иртерсе тултарнипе çĕршыва планран иртерсе марганец тăпри, шифер, нефть, цемент, пир-авăр, çусем тата ытти продукци нумай панă. Иртнĕ çулхипе танлаштарсан ялхуçалăх культурисем пухса илесси ÿсет. Бакрадзе юлташ Грузи ССР-не хуçалăхла хăшпĕр задачăсене татса парас ĕçре пулăшу парас тĕлĕшпе союзлă министерствăсем умне практикăлла чылай ыйтусем кăларса тăратать.

Юлашкинчен Бакрадзе депутат Грузи халăхĕ аслă вырăс халăхĕпе авалтан туслă пурăнни çинчен калать. Совет халăхĕсен пĕрлĕхне нимĕнле вăй та хавшатма пултараймасть, тет вăл.

Пренире тухса каланă депутатсем Правительство тăратнă ССР Союзĕн Государство бюджетне пурте пĕр шухăшлă пулса ырланă. Вĕсем çĕнĕ ялхуçалăх налогĕ партипе правительство колхозсене организаципе хуçалăх тĕлĕшĕнчен тĕреклетес енĕпе пурнăçласа пыракан пысăк ĕç пулса тăни çинчен, вăл колхоз хресченĕсен пурнăçне малалла лайăхлатма пулăшни çинчен каланă. Совет Союзĕнчи халăхсем суйласа янă депутатсем партин XIX-мĕш съезчĕ СССР халăх хуçалăхне аталантармалли пилĕк çуллăх план çинчен йышăннă решенисене пурнăçа кĕртессишĕн совет çыннисем хăйсен пĕтĕм вăйне хурса ĕçлеме хатĕр тăни çинчен каласа панă.

Союз Совечĕн çитес ларăвĕ августăн 7-мĕшĕнче ирхине 11 сехетре уçăлать.

(ТАСС).

СССР Верховнăй Совечĕн сессийĕ ячĕпе

Республикăри ĕçсыннисем СССР Верховнăй Совечĕн пиллĕкмĕш сессийĕ уçăлнă куна ĕçре çĕнĕ çитĕнÿсем тунипе кĕтсе илессишĕн ырми-канми ĕçлерĕç. Промышленность предприятийĕсем, çичĕ уйăхри производство планне иртерсе тултарса, планран иртерсе продукци туса кăларассишĕн, чĕртаварсемпе материалсем перекетлессишĕн кĕрешрĕç. Колхозлă ялсен ĕçченĕсем ăнса пулнă вăйлă тырпула кĕске вăхăтра тата пĕр тăкамасăр пухса кĕртес ĕçе, государство умĕнчи пĕрремĕш тивĕçе — тырă памалли обязательствăна срокчен пурнăçлассишĕн пыракан ăмăртăва куллен вăйлатса пычĕç. Сесси уçăлнă кун тĕлне хăшпĕр колхозсем государствăна тырă памалли плана срокчен тултарчĕç.

Шупашкарти пир-авăр комбиначĕн строительствинче ĕçлекенсем СССР Верховнăй Совечĕн пиллĕкмĕш сессийĕн документчĕсене хавасланса вуласа пыраççĕ. Арматурщиксен А. Смирнов юлташ ертсе пыракан бригадăна сесси материалĕсем пичетленнĕ хаçатсем çитсенех бригадир каласу иртерчĕ.

— СССР Верховнăй Совечĕн сессийĕ пăхса тухакан ыйтусем социализмла державăн хуçалăхпа культура строительстви хăватлăн çĕкленсе пынине кăтартса параççĕ, — тет А. Смирнов юлташ. — Çĕршывăн экономики хăватлăн ÿссе пыни ял çыннисенчен илекен ялхуçалăх налогне кăçалах 43 процент чакарма май парать. Çакă вăл ĕçсыннисен пурнăçне лайăхлатас тĕлĕшпе çĕнĕрен пысăк утăм тунине пĕлтерет.

Бригадăри арматурщиксем сесси ячĕпе август уйăхĕнчи производство планне срокчен 5 кун малтан тултарма сăмах панă.

Строительствăри ытти бригадăсенче те сесси материалĕсемпе хавасланса паллашаççĕ. Платниксен Д. Платонов, каменщиксен М. Степанов, штукатурсен В. Прокопьева юлташсем ертсе пыракан бригадăсенче сесси материалĕсене ĕнер пĕрле пухăнса вуланă.

Национальноçсен Советĕнче

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджечĕсене пурнăçлани çинчен

Национальноçсен Совечĕн бюджет комиссийĕн председателĕ И. С. ХОХЛОВ депутат тунă содоклад

Депутат юлташсем!

Национальноçсен Совечĕн бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджечĕсем мĕнле пурнăçланни çинчен çырнă отчета, Правительство Верховнăй Совета çирĕплетме тăратнăскерсене, пăхса тухрĕ тата тупăшсемпе расходсем мĕн чухлĕ пуласси́не кăтартса паракан материалсене тĕпчесе вĕренчĕ.

Çак çулсенче СССР Государство бюджетне халăх хуçалăхĕ малалла çĕкленсе, промышленноçпа ялхуçалăх производстви ÿссе пынă условисенче пурнăçланă. Çав çитĕнÿсене пирĕн халăх Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕпе Совет Правительстви ертсе пынипе тума пултарчĕ.

Государство предприятийĕсемпе хуçалăх организацийĕсем нумайăшĕ оборотран налог памалли тата усламран укçа уйăрса памалли плансене иртерсе тултарчĕç, планран иртерсе бюджета укçа чылай пачĕç. Сăмахран, тĕслĕ металлургин, СССР Çул-йĕр министерствин предприятийĕсем тата ыттисем те усламран укçа уйăрса парас енĕпе плана иртерсе тултарчĕç.

Çакă вара бюджета лайăх пурнăçлама май пачĕ. СССР Государство бюджетне тупăшсем енĕпе 1951 çулта 102,5 процент пурнăçланă, тупăшсем расходсенчен 27,3 миллиард тенкĕ ытларах пулнă; 1952 çулта бюджета тупăшсем енĕпе 101 процент пурнăçланă, тупăшсем расходсенчен 37,5 миллиард тенкĕ ытларах пулнă. Çав укçа-тенке халăх хуçалăхĕ валли парса тăнă.

Тупăшсем енĕпе бюджета ăнăçлă пурнăçланă май, халăх хуçалăхне аталантармалли çулталăклăх плансемпе килĕшÿллĕн, мĕнпур ĕçсене тума укçа-тенкĕ çителĕклĕ парса тăнă.

Кунпа пĕрлех, бюджет комиссийĕ çакна палăртать: хăшпĕр министерствăсен предприятийĕсем бюджета укçа парас енĕпе хăйсен обязательствисене çителĕксĕр пурнăçларĕç. Сăмахран, çĕр кăмрăк промышленноçĕн предприятийĕсем 1952 çулта бюджета усламран 180 миллион тенкĕ парса çитереймерĕç, вĕсем кăçал та бюджета укçа памалли плана начар пурнăçласа пыраççĕ. Кăçал çăмăл промышленноçăн, апат-çимĕç промышленноçĕн, машиностроени промышленноçĕн тата ытти хăшпĕр отраслĕсен предприятийĕсем хăйсен обязательствисене çителĕксĕр пурнăçлаççĕ.

Министерствăсен руководителĕсен хăйсене пăхăнса тăракан предприятисем 1953 çулта тупăшсем енĕпе çирĕплетсе панă плана вăхăтра пурнăçлачччăр тесе тивĕçлĕ мерăсем йышăнас пулать.

Союзлă республикăсен бюджечĕсене тупăшсем енĕпе 1951 çулта 104,7 процент, 1952 çулта—101,2 процент пурнăçланă.

Союзлă республикăсем, пĕтĕмĕшпе илсен, бюджетсене пурнăçларĕç пулсан, Казах ССР тата Киргиз ССР Министрĕсен Совечĕсем бюджета пурнăçлас тĕлĕшпе 1952 çулта çителĕксĕр ĕçлени палăрчĕ. Çавна пула Казах ССР-ĕн бюджечĕ тупăшсем енĕпе 97,3 процент, расходсем енĕпе—94,5 процент пурнăçланнă. Киргиз ССР бюджетне тупăшсем тата расходсем енĕпе пĕтĕмпе 98,3 процент тултарнă. Халăх хуçалăхне тата социально-культурăлла учрежденисене укçа-тенкĕ парса тăрас ĕçре те çав республикăсенче пысăк çитменлĕхсем пулнă. Казах ССР тата Киргиз ССР Министрĕсен Совечĕсен бюджета пурнăçлас ĕçе ертсе пырассине лайăхлатас пулать.

1951-мĕшпе 1952-мĕш çулсенче бюджет дисциплини чылай çирĕпленнĕ. Финанс министерстви тата унăн вырăнти органĕсем бюджетри укçапа пурăнакан учрежденисем укçа-тенке мĕнле расходланине тĕрĕслесе тăрас ĕçе вăйлатнă. Анчах хăшпĕр çĕрте финанс органĕсем бюджет дисциплинине пăсни те пулнă. Сăмахран, Узбек ССР Финанс министерстви 1951 çулта государствăн республикăри издательствине бюджет тăрăх пама палăртнă хисепрен иртерсе 3.641 пин тенкĕ панă. Молдаван ССР Финанс министерстви Бельцăри тир тăвакан фабрикăна бюджет тăрăх палăртнинчен иртерсе 3.178 пин тенкĕ панă.

СССР Финанс министерствин хăйĕн кадрĕсене бюджет дисциплинине çирĕп тытса пыма воспитани парас ĕçе вăйлатас пулать, финанс органĕсен руководителĕсене укçа парас ĕçри дисциплинăна пăсма чармалла.

Бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджечĕсем мĕнле пурнăçланни çинчен çырнă, СССР Министрĕсен Совечĕ йышăннă отчетсене çирĕплетме сĕнет.

Депутат юлташсем! ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне, ăна Правительство СССР Верховнăй Советĕнче çирĕплетме тăратнă, халăх хуçалăхĕн 1953 çулхи планĕпе пĕтĕмпех килĕшÿллĕн туса хатĕрленĕ.

Бюджетра кăçалхи апрелĕн 1-мĕшĕнче государствăн апат-çимĕçпе промышленность таварĕсене ваккăн сутмалли хаксене çĕнĕрен нумай йÿнетни палăрнă. Пурте пĕлеççĕ ĕнтĕ, государствăн таварсене ваккăн сутмалли хаксене йÿнетнинчен кăна халăх çулталăкра 46 миллиард тенкĕ таран усă курать.

Бюджетра çавăн пекех Партипе Правительство халăх хуçалăхне, культурине малалла аталантарас тата социализмла обществăн ĕçченĕсен пурнăçне чылай лайăхлатас тĕлĕшпе йышăннă мерăсем те палăрнă.

СССР Министрĕсен Совечĕ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетĕнче тупăшсем 543,3 миллиард тенкĕ, расходсем—530,5 миллиард тенкĕ пулмалла, тупăшсем расходсенчен 12,8 миллиард тенкĕ ытларах пулмалла тума палăртнă.

Социализмла хуçалăхран кĕрекен тупăшсем пирĕн бюджетăн никĕсĕ пулса тăраççĕ. Кăçал социализмла хуçалăхран кĕрекен укçа Государство бюджечĕн пĕтĕм тупăшĕсен пиллĕкмĕш пайĕнчен тăватă пайĕ чухлĕ ытла пулмалла. Çав укçа-тенкĕ шутĕнче государство предприятийĕсемпе хуçалăх организацийĕсен усламĕнчен илекен укçа пысăк вырăн йышăнса тăрать.

1953 çулхи бюджетра халăхран налогсем, заем укçи тата ытти укçа-тенкĕ пухнипе кĕрекен тупăшсем, иртнĕ çулта мĕн чухлĕ пухăннипе танлаштарсан, 15,3 миллиард тенкĕ сахалтарах пулаççĕ, вĕсем тупăшсен 14,1 проценчĕ пулаççĕ, 1952 çулта вара вĕсем тупăшсен 18,5 проценчĕ пулнă.

Правительство ялхуçалăх налогĕн хисепне чылай чакарма йышăннă, çакă вара бюджетăн кун йышши тупăшне чылай чакарать. Çапла туни Партипе Правительство ялти халăхăн пурнăçне малалла лайăхлатса пыма тăрăшнине уççăн палăртса тăрать.

СССР Государство бюджетне тупăшсем пухăнасси кашни предприяти государство планне ăнăçлă тултарса пынинчен килет. Çавăнпа та предприятисемпе хуçалăх организацийĕсен руководителĕсен пурин те, финанс работникĕсен пурин те халăх хуçалăх планне тата Государство бюджетне пурнăçлассишĕн активлă кĕрешмелле.

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетĕнче халăх хуçалăхĕ валли 192,5 миллиард тенкĕ, социально-культурăлла ĕçсем валли 129,8 миллиард тенкĕ пама палăртнă.

Халăх хуçалăхĕпе культурине аталантарма тухакан расходсем бюджетăн пĕтĕм расхочĕсен виççĕмĕш пайĕнчен икĕ пайĕ яхăн пулаççĕ. Государство бюджетĕнчи укçа-тенке çавăн пек расходлани халăх хуçалăхĕпе культурин мĕнпур отраслĕсене малалла хăватлăн вăйлатса пыма, халăх пурнăçне лайăхлатма май парать, Коммунистсен партийĕпе Совет Правительстви мире сыхласа хăварас тата тĕреклетес политика тытса пынине ĕçре кăтартса парать.

Совет халăхĕ Парти коммунизмла общество тăвас тĕлĕшпе лартнă задачăсене пурнăçлама пĕтĕм вăя хурса тăрăшать. Совет халăхĕ пирĕн Партипе Правительство яланах çирĕппĕн пурнăçласа пыракан мирлĕ политикăна пĕтĕмпех ырлать. Çавăнпа пĕрлех совет халăхĕн ирĕксĕрех тĕнчери реакци киревсĕр ĕçсем тума шутланине те асра тытма тивет. Тĕнчери реакци çĕнĕ вăрçă планĕсене хатĕрлет, хăйĕн агентурин Совет Союзне хирĕçле сăтăрла ĕçĕсене вăйлатать. Çакă хамăрăн Советлă Тăван çĕршыва кирлĕ пек хÿтĕлеме хушать. Çавăнпа та бюджет комиссийĕ Правительство пирĕн социализмла государствăна хÿтĕлес ĕç валли укçа-тенкĕ парас тĕлĕшпе тăратнă сĕнĕве тĕрĕс тесе шутлать.

Союзлă республикăсен 1953 çулхи бюджечĕсене 102,6 миллиард тенкĕ пулмалла тума палăртнă, çак хисеп пĕлтĕрхи хисепрен 4,8 миллиард тенкĕ ытларах. Республикăсен халăх хуçалăхне тата социально-культурăлла ĕçсене аталантарма вĕсен бюджечĕсенчи мĕнпур укçан вунă пайĕнчен тăхăр пайĕ каять.

Вăрçă хыççăнхи çулсенче союзлă республикăсен бюджечĕсем енĕпе халăх хуçалăхне 142 миллиард тенкĕ ытла хывнă, халăха вĕрентес, сывлăха сыхлас ĕçсене, ытти социально-культурăлла ĕçсене кайнă расходсем 405 миллиард тенкĕ ытла пулнă. 1953 çулта союзлă республикăсен бюджечĕсем енĕпе халăх хуçалăхĕ валли 22 миллиард тенке яхăн, социально-культурăлла ĕçсем валли 70 миллиард тенкĕ ытла пама палăртнă. Республикăсен хуçалăхпа культура строительствине вĕсен бюджечĕсенчен тата Совет Союзĕн бюджетĕнчен кашни çулах укçа-тенкĕ нумай хывнипе совет республикисен сăнсăпатне урăхлатса çĕнетнĕ, вĕсенче экономикăпа культура чечекленет. ССР Союзĕнчи халăхсен туслăхĕ тата ытларах тĕрекленнĕ, çав туслăх çăннипех те пирĕн социализмла Тăван çĕршыва аталантаракан хăватлă вăй пулса тăрать.

Çаксене пурне те ленинла-сталинла наци политикине пурнăçласа пынине тата Коммунистсен партийĕпе Совет Правительстви Совет Союзĕнчи мĕнпур халăхсен материальнăй пурнăçри тата культура тĕлĕшĕнчи тăтăшах ÿссе пыракан ыйтăвĕсене тивĕçтерме яланах хытă тăрăшнине тума пултарнă.

Бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн Правительстви тăратнă 1953 çулхи Государство бюджетне, Бюджет комиссийĕн çавăн пек тÿрлетĕвĕсене кĕртсе, çирĕплетме сĕнет.

Бюджетри тупăшсене 907,4 миллион тенкĕ чухлĕ ÿстермелле, çав шутран: оборотран илекен налог енĕпе—617,4 миллион тенкĕ, государство банкĕн усламĕ енĕпе кĕмелли укçан хисепне—100 миллион тенкĕ, государство пошлини тăрăх, кооперации организацийĕсен патенчĕ тăрăх пухăнакан тупăшсем, вăрман тупăшĕсем енĕпе тата тĕрлĕ налогсем илнипе укçа пухас енĕпе—155 миллион тенкĕ, учрежденисемпе организацисем бюджетран кивçен илнĕ, пĕлтĕр усă курман укçана тавăрса панипе пухăнмалли тупăшсем енĕпе—35 миллион тенкĕ ÿстермелле.

Оборотран кĕмелли налог тĕлĕшпе СССР Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерстви енĕпе пухăнмалли тупăшсене 570 миллион тенкĕ ÿстерме сĕнетĕп, çав тупăшсем производствăна пысăклатнă тата продукци пахалăхне лайăхлатнă май пухăнмалла; СССР Электростанцийĕсемпе электропромышленность министерстви енĕпе çав тупăшсене 1,4 миллион тенкĕ тата потребкооперации енĕпе—46 миллион тенкĕ ÿстермелле. Потребкооперации енĕпе çав тупăшсем халăха куллен кирлĕ таварсем нумайрах сутнипе пухăнмалла.

Ытти тÿрлетÿсене халиччен шутласа тухнисене тĕрĕсленĕ хыççăн, çитменлĕхсене тÿрлетес шутпа сĕнетпĕр.

Бюджет комиссийĕ тĕрĕсленĕ чухне тупăшсем ытларах пухăнмалли, 907,4 миллион тенкĕ пулмалли палăрнă. Çав укçана ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетĕнче тупăшсене расходсенчен нумайрах пулмалла тума, çав укçана тупăшсене расходсенчен иртерме пама сĕнетпĕр.

Бюджет комиссийĕ союзлă хăшпĕр республикăсен правительствисенчен уйрăм ĕçсене пурнăçлама укçа хушса пама ыйтнă çырусем илчĕ. Çав çырусене пăхса тухнă хыççăн, Бюджет комиссийĕ союзлă республикăсен бюджечĕсем енĕпе расходсене 35,3 миллион тенкĕ чухлĕ ÿстерни вырăнлă тесе шутлать, çав шутран: Украина ССР бюджечĕ енĕпе, малтан шутласа хунисене тĕрĕслесе тÿрлетнĕ май,—20 миллион тенкĕ, Узбек ССР бюджечĕ енĕпе сывлăха сыхлас ĕç учрежденийĕсене тытса тăма тата вырăнти Советсен пурăнмалли çурт-йĕрĕсене юсама—13.3 миллион тенкĕ, Таджик ССР бюджечĕ енĕпе вырăнти Советсен пурăнмалли çурт-йĕрĕсене юсама—2 миллион тенкĕ ÿстерсе пама пулать. Çав укçана республикăсене Государствăн кăçалхи бюджетне пурнăçланă май парса тăмалла.

Кунсăр пуçне, Бюджет комиссийĕ СССР Верховнăй Советне çакăн çинчен пĕлтерме кирлĕ тесе шутлать. ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне пăхса тухас тĕлĕшпе ĕçленĕ вăхăтра Союз Совечĕпе Национальноçсен Совечĕн бюджет комиссийĕсем тупăшсене пĕтĕмпе 3.035 миллион тенкĕ чухлĕ ÿстерме сĕннине йышăннă, çавна ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕн çак сессире пăхса тухма тăратнă проектĕнче шута илнĕ.

Депутат юлташсем! СССР Государство бюджетне тупăшсем енĕпе пурнăçласси Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕ халăх хуçалăхĕн пур отраслĕсенче те перекетлĕх режимне çирĕп тытса пымалли çинчен панă кăтартусене тимлĕн тата туллин пурнăçласа пынинчен килет.

Партин XIX-мĕш съезĕнче Г. М. Маленков юлташ çапла каланă: «Производство ресурсĕсемпе мĕн чухлĕ туллинрех тата вырăнлăрах усă курăпăр, хамăр хуçалăха эпир мĕн чухлĕ перекетлĕрех те тирпейлĕрех тытса пырăпăр, халăх хуçалăхĕн мĕнпур отраслĕсене аталантарас ĕçре çавăн чухлĕ ытларах çитĕнÿсем тăвăпăр, халăх пурнăçĕн материальнăй тата культурăлла шайне хăпартас ĕçре çавăн чухлĕ ытларах çитĕнÿсем тăвăпăр».

Ку тĕлĕшпе пирĕн пысăк майсем пуррине çак тĕслĕх кăтартса парать: промышленность продукцийĕн хăйне ларакан хакне йÿнетнипе кăна 1951 çулта 35,5 миллиард тенкĕ, 1952 çулта 46 миллиард тенкĕ ытла укçа перекетленĕ.

Халăх хуçалăхĕн пĕтĕм планне ăнăçлă тултарса пынă вăхăтрах, çителĕксĕр ĕçлекен, производство планĕсене, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетмелли заданисене тата бюджет умĕнчи обязательствăсене тултарса пыман предприятисем те пур-ха. Транспорт машиностроенин предприятийĕсем 1952 çулта производство планне 96 процент çеç тултарнă. Плана тултарайманнин тĕп сăлтавĕсенчен пĕри вăл чылай заводсем технологипе производство дисциплинине хавшатни пулать, çакă вара продукци пахалăхĕнче палăрнă.

Производство планне тултарман пирки тата усăсăр тăкаксем пысăк пулнă пирки транспорт машиностроени завочĕсем туса кăларакан продукцин хăйне ларакан хакĕсем планпа палăртнинчен чылай хаклăрах пулнă. Продукцин хăйне ларакан хакĕ пуринчен ытларах пăравус завочĕсенче, юханшыв çинче çÿрекен пăрахутсем тăвакан заводсенче, Челябинскри заводра нумай ÿснĕ. Асăннă заводсем япăх ĕçлени промышленноçăн çав отраслĕн кăтартăвĕсене начарлатрĕ, çав вăхăтрах ку промышленноçра лайăх ĕçлекен предприятисем те сахал мар. Сăмахран, Харьковри транспорт машиностроени завочĕ 1952 çулта продукци туса кăлармалли плана 107 процент тултарнă, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетнипе планран иртерсе 4.290 пин тенкĕ перекетленĕ. Киеври «Ленинская кузница» завод производство планне 112,3 процент тултарнă, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетнипе планран иртерсе 1.800 пин тенкĕ перекетленĕ.

Партипе правительство çĕр кăмрăк промышленноçне чи лайăх техникăпа пуянлатма нумай пулăшаççĕ. Пирĕн çĕр кăмрăк промышленноçĕ техника пуянлăхĕ енчен тĕнчере пĕрремĕш вырăнта тăрать. Анчах хальхи вăхăтра механизаци хатĕрĕсемпе пур çĕрте те тĕрĕс усă курмаççĕ-ха. «Красноармейскуголь» тресчĕн 42-мĕш шахтинче 1953 çулхи январĕн 1-мĕшĕ тĕлне унти комбайнсен, çĕр чаваламалли машинăсен 38 проценчĕ çеç ĕçре пулнă. Пĕлтĕр «Молотовуголь» комбиначĕн шахтисенче механизмсемпе çителĕксĕр усă курнă. Унта кăçал та ĕç лайăхланман. 1953 çулхи июнĕн 1-мĕшĕ тĕлне ку комбинатри комбайнсен 10 проценчĕ çĕр чаваламалли машинăсен 64 проценчĕ, кăмрăк тиемелли машинăсен 26 проценчĕ, тăпра тиемелли машинăсен 60 проценчĕ çеç ĕçре пулнă. Çавна пула «Молотовуголь» комбиначĕ çĕр кăмрăкĕ кăлармалли плана тултарса пыраймасть.

Пирĕн социализмла ялхуçалăхĕ кашни çулах тракторсем тата ытти ялхуçалăх машинисем нумай илет. Иртнĕ çулта ялхуçалăх 131 пин трактор (15 лаша вăйлĕ тракторсем çине куçарса шутласан), тĕштырăсене вырса пухмалли 41 пин комбайн, ытти машинăсемпе ĕç хатĕрсем 2 миллион ытла илнĕ.

Машина-трактор станцийĕсенчен нумайăшĕ техникăпа туллин усă кураççĕ. Çав вăхăтрах хăшпĕр машина-трактор станцийĕсем машинăсемпе тата ытти ĕç хатĕрĕсемпе çителĕксĕр усă кураççĕ. Тамбов облаçĕнчи Кирсановăри машина-трактор станцийĕн тракторĕсем 1952 çулта ĕç вăхăчĕн çуррине яхăн нимĕн ĕçлемесĕр тăнă; Полесье облаçĕнчи Василевичри машина-трактор станцийĕн тракторĕсем ĕç вăхăчĕн 45 процентне яхăн нимĕн усăсăр пĕтернĕ. Машинăсем нумай вăхăт хушши ĕçлемесĕр тăни вĕсене начар юсанинчен тата вĕсене пăхса усрамалли йĕркесене пăснинчен килнĕ. Ытти районсенче те машина-трактор станцийĕсен ĕçĕсенче пысăк çитменлĕхсем пулнă. Çавна пула ССР Союзĕн Ялхуçалăхĕпе хатĕрлев министерствин машина-трактор станцийĕсенче иртнĕ çулта тракторпа тунă ĕçсен хăйне ларнă хакĕ планпа палăртнинчен пысăкрах пулнă. Юлашки çулсенче МТС-сен хуçалăхĕ ÿснĕ, пысăкланнă, анчах ĕçсен хăйне ларакан хакне йÿнетессишĕн, пурлăхпа укçа-тенке перекетлессишĕн кирлĕ пек кĕрешмеççĕ-ха.

Хальхи йĕрке тăрăх МТС-сен пур расхочĕсене Государство бюджетĕнчен тÿлеççĕ. МТС-сем тунă ĕçшĕн укçа Государство бюджетне пухăнать. Расходсем валли бюджетран яланах вăхăтра укçа илсе тăрса, МТС-сен тата СССР Ялхуçалăхĕпе хатĕрлев министерствин органĕсен руководителĕсем МТС тунă ĕçшĕн тÿлекен укçа бюджета пырса кĕнипе сахал интересленеççĕ, çакна пула МТС-сенчен тупăш илмелли план çултан-çул пурнăça кĕрсе çитмест. СССР Ялхуçалăхĕпе хатĕрлев министерствин МТС-сен финанс хуçалăхĕнче тивĕçлĕ йĕркелĕх тума тăрăшас пулать.

Строительство организацийĕсем нумайăшĕ 1952 çулта строительствăри ĕçсен хăйне ларакан хакне йÿнетес тĕлĕшпе вĕсене панă заданисене пурнăçлайман. Çапла, СССР Строительство министерствин тата СССР Çĕр кăмрăк промышленноçĕн министерствин строительство организацийĕсем ĕçсен хăйне ларакан хакне йÿнетмен, ĕçсем сметăра пăхнинчен те хакла ларнă.

Строительствăри ĕçсем хакла ларнин тĕп сăлтавĕсенчен пĕри вăл механизмсемпе çителĕксĕр усă курни пулать. Сăмахран, «Ростовшахтстрой» трестĕнче пĕлтĕр скреперсемпе бульдозерсем ĕç вăхăчĕн çуррине ытла ĕçлемесĕр тăнă. «Сталиншахтстрой» комбинатĕнче пĕр хуранлă экскаваторсем ĕç вăхăчĕн 60 процентĕнче çеç ĕçре пулнă.

Строительствăри пысăк çитменлĕх вăл çĕнĕ предприятисене ĕçе кĕртмелли плансене пурнăçламанни пулать. СССР Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерстви çăкăр пĕçерекен, ÿсентăран вăрринчен çу кăларакан, трикотаж кĕпе-тумтирĕ, ăтă-пушмак туса кăларакан çĕнĕ предприятисене тата холодильниксене ĕçе кĕртмелли плана пĕлтĕр тултарайман. Çавна пула вĕçлесе çитермен строительствăсем чылай нумайланчĕç.

Çĕнĕ предприятисене туса пĕтерсе ĕçе кĕртменни 1952 çулхи производство планне тултарма чăрмантарчĕ тата 1953 çулăн пĕрремĕш çур çулĕнче ĕçсыннисем валли таварсем туса кăларассине ÿстерме чарса тăчĕ.

(Юлашки 3-мĕш страницăра).

СССР ВЕРХОВНĂЙ СОВЕЧĔН ЛАРĂВĔСЕМ

Национальноçсен Совечĕн Бюджет комиссийĕн председателĕ И. С. Хохлов депутат тунă содоклад

(Юлашки. Пуçламăшĕ 2-мĕш страницăра).

Çавнашкалах предприятисенче пурăнмалли çурт-йĕрсене, больницăсене тата ача яслисене туса пĕтерессин вăраха тăсăлать. 1952 çулта СССР Çĕр кăмрăк промышленность министерствин предприятийĕсенче пурăнмалли çурт-йĕрсене ĕçе кĕртмелли плана 88 процент тата больницăсене ĕçе кĕртмелли плана 37 процент çеç пурнăçланă. СССР Нефть промышленность министерствин предприятийĕсенче ача яслисене ĕçе кĕртмелли плана 58 процент тата больницăсене ĕçе кĕртмелли плана 26 процент тултарнă, СССР Металлурги промышленность министерствин предприятийĕсенче çав ĕçсен планне 52 процент тата 41 процент çеç тултарнă. Предприятисемпе министерствăсен руководителĕсен çурт-йĕрсем, больницăсем тата ача учрежденийĕсем тăвас ĕç çине ытларах пăхни кирлĕ.

Нумай чухне строительство ĕçĕсем проектпа сметăна вăхăтра туса çитерейменнипе чарăнса тăраççĕ. 1953 çулхи планпа пăхнă чылай стройкăсен техникăлла документаци çук. Типовой проектсем тăвас ĕç юлса пырать. 1952 çулта типовой проектсем тумалли плана 77,6 процент çеç тултарнă. Министерствăсен проект хатĕрлекен организацийĕсем тунă проектсемпе сметăсенче çаплах ытлашши ĕçсене кĕртсе тултараççĕ-ха. Министерствăсен проект хатĕрлекен хăйсен организацийĕсен ĕçне тата лайăхлатмалла.

Вăрăм срокпа укçа паракан банксем çинчен строительство ĕçне укçа-тенкĕ тĕлĕшпе контроль туса пырасси партипе правительство лартнă задачăсене тивĕçтерейместь. Строительство организацийĕсем укçа-тенкĕпе мĕнле усă курнине банксем çителĕклĕ тĕрĕслесе пымаççĕ тата капитальнăй строительствăра шалти ресурссене мобилизацилес ĕç мĕнле пынине начар тĕрĕслесе пыраççĕ. Промбанкăн Львоври тата Могилеври конторăсем, сăмахран, чăннипе туман ĕçсемшĕн укçа тӳлени те пулнă.

СССР Финанс министерствин капиталовложени енĕпе укçа-тенкĕ парса тăракан банксем умне пысăкрах требованисем лартмалла, вĕсем строительство ĕçĕсен планĕсене пурнăçланине тата перекетлĕх режимне тытса пынине тĕрĕслесе тăрассине вăйлатмалла.

Государство бюджетне ăнăçлă пурнăça кĕртме япаласемпе укçа-тенкĕне вырăнсăр тăкакланине тата ведомствăсем харпăр хăй интересĕсемшĕн çеç тăрăшнине пăхнипе хирĕç кĕрешессине вăйлатни кирлĕ. Пирĕн хуçалăх организацийĕсен руководителĕсем хушшинче çакăн пек çынсем пур: вĕсем харпăр хăй ведомствисен интересĕсемшĕн тăрмашса, государство интересĕсене сиен кӳрсе, плансенче пысăк резервсем тăваççĕ. Сăмахран, СССР Строительство материалĕсен промышленность министерствин Карадагскри цемент заводĕнче 1952 çулта продукцин хăйне ларакан хакне планпа 7,6 миллион тенкĕлĕх пысăклатса кăтартнă. Министерствăн главки çак заводăн техпромфинпланне май уйăхĕнче илнĕ те, 1952 çулти ноябрь уйăхĕччен те пăхса тухса çирĕплетмен, çапла вара çулталăка яхăн завода продукцин хăйне ларакан хакне ӳстерсе тунă планпа ĕçлеме май туса панă. Материалсем, топливо, электроэнерги расходламалли плансене Краматорскри, Белгородри тата Сталинабадри цемент заводĕсенче те ӳстерсе кăтартнă. Пурĕ 6 цемент заводĕнче продукцин хăйне ларакан хакне планпа 15 миллион тенкĕлĕх е 8,3 процент ытлашши ӳстернĕ.

Заводсен сметисенче пысăк резервсем пурри нумай предприятисене вĕсем бюджет умĕнчи хăйсен обязательствисене пурнăçласан, хуçасăрлăхла çухатусене тата тухăçсăр расходсене те витсе хăварма май панă. Сăмахран, ялхуçалăх машиностроени предприятийĕсенче 1951 çулта çакнашкал резервсен шучĕпе брак пирки пулнă çухатусене 191,9 миллион тенкĕлĕх тата тухăçсăр расходсене 50,6 миллион тенкĕлĕх витсе хăварнă. Çав вăхăтрах отчетра планпа пăхнă хăйне ларакан хакран ытла 59,5 миллион тенкĕ перекет тунă тесе кăтартнă.

Кунашкал киревсĕр ĕç государствăна пысăк сиен кӳрет, çавăнпа та ку киревсĕрлĕхе тĕпĕ-йĕрĕпех пĕтермелле. Çакăнпа пĕрлех ку тивĕçлĕ министерствăсен планпа экономика ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пуррине кăтартса парать. СССР Финанс министерстви ытти министерствăсен финанспа хуçалăх ĕçне çителĕксĕр тĕрĕслет тата халăх хуçалăхĕн отраслĕсен экономикине сахал тĕпчесе вĕренет.

Депутат юлташсем! Пирĕн Совет халăхĕ Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕн историллĕ решенийĕсене пысăк хавхаланупа пурнăça кĕртсе пырать. Пирĕн аслă Тăван çĕршывăн халăхĕсем, хăйсен речĕсене Коммунистсен партийĕ, унăн Центральнăй Комитечĕ тата Совет Правительстви тавра татах та тачăрах пĕтĕçтерсе, халăх хуçалăхĕн пур отраслĕсене те çĕнĕрен çĕклессишĕн, ĕçсыннисен пурнăçне малалла лайăхлатассишĕн çине тăрса кĕрешеççĕ.

Пирĕн Партипе Правительство совет халăхĕн ялан ӳссе пыракан ыйтăвĕсене туллин тивĕçтерессишĕн тăрăшассине малашне те чи кирлĕ задачăсенчен пĕри тесе шутлаççĕ.

Пиллĕкмĕш пилĕкçуллăхăн виççĕмĕш çулĕнчи çав тери пысăк задачăсене татса парас ĕçре СССР Верховнăй Совечĕ пăхса тухакан Государство бюджечĕн пĕлтерĕшĕ пысăк. Министерствăсен, ведомствăсен, финанс органĕсен бюджетăн тупăшсен планне тултармалла тăвас тесе татăклă мерăсем йышăнмалла. Çавăнпа пĕрлех бюджетпа пăхса хунă ĕçсене тума укçа-тенкĕне вăхăтра уйăрса памалла тата государствăн укçи-тенкипе усă курас ĕçре перекетлĕх режимне çирĕп тытса пымалла.

СССР Государство бюджетне ăнăçлă пурнăçлани пирĕн çĕршывра коммунизм тăвас ĕçре çĕнĕ çĕнтерӳсем тума май парать. Коммунизм патне пире тăван Коммунистсен партийĕ шанчăклăн ертсе пырать (Тăвăллăн алă çупаççĕ).

Союз Советĕнче

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи Государство бюджечĕсене пурнăçлани çинчен

Союз Совечĕн Бюджет комиссийĕн председателĕ Л. Р. КОРНИЕЦ депутат тунă содоклад

Депутат юлташсем!

Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕн решенийĕсем совет халăхне пирĕн çĕршывăн экономикипе культурине çĕнĕрен пысăк хăватпа çĕклентермелли чаплă программăна, коммунизм патне малалла пымалли программăпа хĕçпăшаллантарчĕç.

Съезд решенийĕсене пурнăçласа, Коммунистсен партийĕн Центральнăй Комитечĕпе Совет Правительстви пирĕн Тăван çĕршывăн экономикипе оборона хăватне тĕреклетес, Совет Союзĕн тĕнчери ларутăрăвне тĕреклетес, рабочисен, колхозникĕсен, интеллигенцин, мĕнпур совет çыннисен пурнăçне малалла лайăхлатас тĕлĕшпе пысăк ĕçсем туса ирттерчĕç.

Коммунистсен партийĕпе Совет Правительстви тавра тата тачăрах пĕтĕçсе, пирĕн çĕршыври ĕçсыннисем хăйсен пĕтĕм вăйне ССР Союзне аталантармалли пиллĕкмĕш пилĕк çуллăх плана тултарас тата ирттерсе тултарас ĕçе параççĕ.

Партин XIX-мĕш съезчĕ СССР халăх хуçалăхне малалла аталантарас тĕлĕшпе кăларса тăратнă задачăсем Совет Союзĕн государство бюджетĕнче яруççăн палăрса тăраççĕ. ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне халăх хуçалăх планĕпе туллин килĕштерсе тунă, вăл хуçалăха, культурăна малалла ӳстерме, халăх пурнăçне лайăхлатма, пирĕн социализмла Тăван çĕршывăн хăватне тĕреклетме пулăшать.

Бюджет тăрăх халăх хуçалăхне 192,5 миллиард тенкĕ, 1952 çулхинчен 13,7 миллиард тенкĕ ытларах, пама палăртнă. Çакă вăл социализмла экономикăн мĕнпур отраслĕсене малалла вăйлатма, халăх хуçалăхне техникăпа пуянлатма, промышленность тата ялхуçалăх продукцийĕсем кăларассине ӳстерме пулăшать.

Халăха вĕрентес, сывлăха сыхлас тата социальнăй обеспечени ĕçĕсем валли, çавăн пекех ытти социальнăй тата культурăлла ĕçсем валли 129,8 миллиард тенкĕ пама палăртнă. Çакă вăл 1952 çулхипе танлаштарсан 7 миллиард тенкĕ ытларах пулать.

Халăха вĕрентес, культура, сывлăха сыхлас ĕçсем валли укçа-тенкĕ парассине чылай ӳстерни шкулсем, техникумсем, аслă шкулсем, библиотекăсем, культурăпа çутĕç учрежденийĕсем малалла уçса пыма, медицинăпа санитари учрежденийĕсене нумайлатма, халăха медицина пулăшăвĕ парассине чылай лайăхлатма май парать. Çурт-йĕр строительстви ĕçĕсем, хуласемпе рабочи поселоксен благоустройстви валли укçа-тенкĕ уйăрса парасси те ӳсет.

Халăх хуçалăхĕпе социальнăй тата культурăлла ĕçсем валли тухакан расходсем ӳснĕ вăхăтра, оборона ĕçĕсем валли паракан расход, 1952 çулхи сметăпа танлаштарсан, 3,6 миллиард тенкĕ чухлĕ чакать.

Çаксем пурте вĕсем Совет Союзĕн Государство бюджечĕ мирлĕ строительство бюджечĕ пулса тăни çинчен калаççĕ.

ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджечĕн тупăшсен тĕп çăлкуçĕ вăл, иртнĕ çулсенчи пекех, социализмла предприятисемпе организацисенчен килсе тăракан укçа-тенкĕ пулать. Çак тупăшсен удельнăй виçи иртнĕ çулхипе танлаштарсан ӳсет, халăхран килсе тăракан налогсен, тĕрлĕ тӳлевсен тата ирĕклĕн тӳлекен укçасен удельнăй виçи чылай чакать. Ку шутра халăх хушшинче саракан государство заемĕсем тăрăх бюджета кĕрекен укçа-тенкĕ икĕ хут ытла чакать. Ялхуçалăх налогĕ тăрăх та тӳлевсем палăрмаллах чакаççĕ.

Депутат юлташсем! Бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне кăçалхи февраль уйăхĕнчех пăхса тухнă. Хальхи вăхăтра бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн Государство бюджетне, куллен кирлĕ таварсен ваккăн сутмалли государственнăй хакĕсене йӳнетнине, государство заемĕн сумми чакнине, СССР министерствисене çĕнĕлле йĕркелесси çинчен кăларнă закона тата Правительство куллен кирлĕ массăллă таварсем туса кăларас тĕлĕшпе хушса заданисем панине шута илсе, тепĕр хут пăхса тухрĕ. Союз Совечĕн тата Национальноçсен Совечĕн бюджет комиссийĕсем тăратнă сĕнӳсем тăрăх, Верховнăй Совета пăхса тухма тăратнă государство бюджетĕнче тупăшсене 3.035 миллион тенкĕлĕх ӳстерме пăхнине шута илнĕ ĕнтĕ.

Кунсăр пуçне Союз Совечĕн бюджет комиссийĕ тупăшсене çĕнĕрен 907,4 миллион тенкĕлĕх ӳстерме сĕнӳ тăратать, вăл шутран:

— Оборотран илекен налог тăрăх 617,4 миллион тенкĕлĕх, вăл шутран: СССР Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерстви енĕпе 570 миллион тенкĕ, потребитель кооперацийĕ енĕпе — 46 миллион тенкĕ тата СССР Электростанцисемпе электропромышленность министерстви енĕпе — 1,4 миллион тенкĕ. Кăна куллен кирлĕ массăллă таварсем сутмалли плана ӳстерме май пуррине тата вĕсен ассортиментне лайăхлатнине шута илсе çавăн пек тунă;

— СССР Госбанкĕн тупăшĕсенчен илекен укçа енĕпе 100 миллион тенкĕ тата ытти тупăшсем енĕпе 190 миллион тенкĕ. Кăна расчетсене тĕрĕс шутласа кăларнипе çавăн пек тунă.

Бюджет комиссийĕ уйрăм ведомствăсемпе союзлă республикăсен министрĕсен совечĕсем укçа хушса пама ыйтнисене пăхса тухса, государство бюджечĕн расходĕсене пурнăçланă май çакăн чухлĕ ӳстерме кирлĕ тесе шутлать: Украина ССР тăрăх 20 миллион тенкĕ (расчетсене тĕрĕс шутласа кăларнă тăрăх), Узбек ССР тăрăх — 13,3 миллион тенкĕ, вăл шутран: вырăнти Советсен çурчĕсене тĕпрен юсама 10 миллион тенкĕ, сывлăх учрежденийĕсене тытса тăма 3,3 миллион тенкĕ, Таджик ССР тăрăх — 2 миллион тенкĕ — вырăнти Советсен çурчĕсене тĕпрен юсама.

Бюджет комиссийĕ ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне çакăнта кăтартнă тӳрлетӳсене шута илсе çирĕплетме тата 907,4 миллион тенкĕ тупăша кĕртме сĕнет.

Депутат юлташсем! Совет халăхĕ Коммунистсен партийĕ ертсе пынипе 1952 çулта тата 1953 çулăн иртнĕ çур çулталăкĕ хушшинче хуçалăхпа культура строительствин мĕнпур облаçĕсенче те çĕнĕрен пысăк çитĕнӳсем турĕ. 1953 çулăн малтанхи çурри çулĕнче промышленность енĕпе производство планне пĕтĕмĕшпе илсен 100 процент тултарнă. Кăçалхи ултă уйăх хушшинче мĕнпур промышленноçăн пĕтĕм продукцийĕ иртнĕ çулхи çак тапхăрпа танлаштарсан 10 процент чухлĕ ӳснĕ.

Промышленноçпа ялхуçалăх производстви енĕпе тунă çитĕнӳсем, ĕç тухăçлăхне ӳстернĕ тата продукцин хăйне ларакан хакне чакарнă тăрăх, правительство 1953 çулхи апрелĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа, карточка системине улăштарнă хыççăн, апат-çимĕçпе промышленность таварĕсен ваккăн сутмалли государственнăй хакĕсене çĕнĕрен, улттăмĕш хут йӳнетрĕ.

Правительство ялхуçалăх налогĕ çинчен йышăннă решенисем, çавăн пекех тата выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе малалла вăйлатас тата ялхуçалăхĕн ытти отраслĕсем енĕпе туса ирттерекен ĕçсем Партипе Правительство колхозсене тĕреклетессишĕн, колхоз хресченĕсен тата пĕтĕм совет халăхĕн пурнăçне лайăхлатассишĕн тăрăшнине çĕнĕрен тепĕр хут кăтартса параççĕ.

1953 çулхи пĕрремĕш çур çулта халăх хуçалăхĕпе культури ӳссе пыни, 1951 çул планĕпе 1952 çул планне тултарнин итогĕсем пекех, çакна кăтартса параççĕ: партин XIX-мĕш съезчĕ ССР Союзне аталантармалли пиллĕкмĕш пилĕк çуллăх план тăрăх панă директивăсенче кăларса тăратнă задачăсем ăнăçлăн пурнăça кĕрсе пыраççĕ.

1952 çулта ССР Союзĕн Государство бюджетне те ăнăçлăн тултарнă. Предприятисемпе хуçалăх организацийĕсен пысăк пайĕ бюджета тӳлемелли плансене тултарчĕç кăна мар тата ирттерсе тултарчĕç. Çав вăхăтрах кая юлакан предприятисем те пур-ха. Вĕсем тухăçлă ĕçлессишĕн, перекетлĕх режимне çирĕп тытассишĕн çителĕксĕр кĕрешеççĕ, пысăк çухатусем тăваççĕ, хăйсен бюджет умĕнчи обязательствисене пурнăçламаççĕ. Çавăн пек, СССР Çĕр кăмрăк промышленность министерстви 1952 çулхи производство планне пĕтĕмĕшпе илсен тултарнă пулсан та чылай шахтăсем çĕр кăмрăкĕ кăлармалли плана тултарман. Çĕр кăмрăк промышленность предприятийĕсем иртнĕ çул продукцин хăйне ларакан хакне чакармалли задание те палăртса панă чухлĕ чакарман, хуçасăрлăха пула пысăк тăкаксем тунă. Çавна пула 1952 çулта бюджета тӳлемелли плана тултарман. 1953 çулăн малтанхи çур çулĕнче те пысăк çитменлĕхсене пĕтермен. Тонна çĕр кăмрăкĕн хăйне ларакан хакĕ планпа пăхнинчен 2,4 процент хаклăраха ларать. «Ворошиловградуголь», «Молотовуголь» тата «Сахалинуголь» 1953 çулăн малтанхи çур çулĕнче кăмрăк кăлармалли плана тултарман.

СССР Строительство материалĕсем тăвакан промышленность министерствин Союза пăхăнса тăракан предприятийĕсем 1952 çулта брака пула 52,5 миллион тенкĕлĕх, вырăнсăр расходсене пула 45,9 миллион тенкĕлĕх çухату тунă.

СССР Верховнăй Совечĕн виççĕмĕш сессийĕнче СССР Вăрман тата хут промышленность министерствин ĕçне хытă критикленĕччĕ. Анчах та министерство критикăран тивĕçлĕ выводсем тумарĕ, 1952 çулта тата 1953 çулхи пĕрремĕш çурçуллăхра предприятисен ĕçне лайăхлатмарĕ. 1952 çулта ĕçе юрăхлă йывăç турттарса кăлармалли плана 82,5 процент кăна тултарнă. Вăрман хатĕрлемелли плана тултарманни нумай вăрманпромхозсенче механизмсемпе çителĕксĕр усă курнинчен, рабочисем нумай улшăнса тăнинчен, ĕçе япăх йĕркеленинчен, производствăри новаторсен тата малта пыракан предприятисен опытне начар сарса пынинчен килнĕ. Чылай вăрманпромхозсенче рабочисем валли пурăнмалли çурт-йĕр тата культурăпа йăла тĕлĕшпе кирлĕ пек условисем туса паман, çав вăхăтрах ку ĕçсем валли государство уйăрса паракан укçа-тенкĕпе туллин усă курмаççĕ.

Производство планне, çавăн пекех продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетмелли задание пурнăçламаннине пула тата хуçасăрлăх пирки çухатусем тунине пула вăрман промышленность предприятийĕсем 1952 çула пысăк убыток туса вĕçлерĕç. СССР Вăрман тата хут промышленность министерстви производство экономикин ыйтăвĕсем çине тимлĕ пăхмасть. Министерство главнăй управленисемпе трестсен 1952 çулшăн тунă бухгалтери отчечĕсемпе балансĕсене пăхса тухман, çавна май министерствăна пăхăнса тăракан предприятисемпе организацисенче рентабельноçа ӳстерме, материалсемпе укçа-тенкĕ расходлас ĕçре перекетлĕх режимне пурнăçламалла тума кирлĕ мерăсем йышăнман.

Çаксем вĕсем пурте çакăн пек тума хушаççĕ: СССР Вăрман тата хут промышленность министерствин кирлĕ выводсем тумалла, предприятисене ертсе пырас ĕçе лайăхлатмалла, производство планне тата продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетмелли заданисене пурнăçламалла.

Пирĕн промышленноçăн, хуçалăхăн ытти отраслĕсен пекех, продукци туса кăлармалли, продукцин хăйне ларакан хакне йӳнетмелли тата накопленисене ӳстермелли плансене тултарма тата ирттерсе тултарма пур майсем те пур. Халĕ ĕнтĕ, Маленков юлташ Центральнăй Комитетăн ĕçĕсем çинчен партин XIX-мĕш съездĕнче туса панă отчетлă докладра каланă сăмахсемпе каласан, ĕç çакăнта: çав майсемпе çуринпе те пĕтĕмĕшпех усă курмалла, ĕçри çитменлĕхсене татăклăнах пĕтерсе пымалла, производствăра халиччен усă курман резервсене тупмалла, вĕсене халăх хуçалăхне вăйлатакан хăватлă çăлкуçĕ туса хумалла.

Бюджет комиссийĕ çакна палăртать: 1952 çулта строительство организацийĕсем нумайăшĕ капитальнăй строительство планне тата строительствăн хăйне ларакан хакне йӳнетмелли заданисене тултарман. Уйрăм министерствăсем укçа-тенкĕпе материальнăй ресурссене нумай йышлă стройкăсем тăрăх сапалантарса яраççĕ, çакă вăл строительство ĕçне вăраха тăсать, капитальнăй ĕçсем валли хывнă укçа-тенкĕн усси час палăрмасть.

Сăмахран, СССР Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерствин Ашкакай промышленность главнăй управленийĕн системинче 1953 çулхи январĕн 1-мĕшĕ тĕлне 16 холодильник туса пĕтермен, вĕсене темиçе çул каярах тума тытăннă пулнă. Çав вăхăтрах çĕнĕ объектсем тăваççĕ, çакă вара вăл пур укçа-тенкĕне туса пĕтермен стройкăсем валли парса тăма кансĕрлет.

Апат-çимĕç промышленноçĕн лимитсăр пуçне тăвакан объектсен строительствин планĕсене тата укçа-тенкĕ парса тăмалли плансене, кирлĕ таран сăлтав çук çинчех, улшăнусем кĕртнĕ фактсем пур. Сăмахран, Горький хулинчи «Волга» ятлă сăра заводĕн строительствин планне пилĕк хутчен улшăнусем кĕртнĕ, укçа-тенкĕ памалли плана 1952 çулхи март, июнь тата сентябрь уйăхĕсенче 1.130 пин тенкĕ пĕчĕклетнĕ, ноябрьте вара ăна 500 пин тенкĕ ӳстернĕ. Верхне-Днепровскри кукурузăран крахмалпа патока тăвакан комбинат строительствине укçа-тенкĕ парса тăмалли çулталăкри плана 9 хутчен улăштарнă, плана пĕрре пĕчĕклетнĕ, тепре пысăклатнă.

Çавăн пек «планлани» строительствăра йĕркесĕрлĕх кӳрет, строительство хакне ӳстерет, ĕçсен планне пурнăçлас тĕлĕшпе стройка руководителĕсен ответлăхне чакарать.

Пирĕн çĕршывра пурăнмалли çурт-йĕр тăвасси анлă саралнă, вăл çултан-çул ӳсет. Пурăнмалли çурт-йĕр тăвас тĕлĕшпе 1953 çулхи пĕрремĕш çурçуллăхра капитальнăй ĕçсен пысăкăшĕ, иртнĕ çулхи çав тапхăрпа танлаштарсан, 7 хут ӳснĕ.

Анчах та пурăнмалли çурт-йĕр тумалли плана пурнăçлассишĕн кĕрешесси çине хуçалăх руководителĕсем, министерствăсем тата союзлă республикăсен Министрĕсен Совечĕсем пур çĕрте те тимлĕ пăхмаççĕ-ха.

Пурăнмалли çурт-йĕр туса пĕтерсе ĕçе кĕртмелли плана 1952 çулта СССР Строительство материалĕсем тăвакан промышленность министерстви 69 процент, СССР Хими промышленность министерстви — 70 процент тултарнă, 1952 çулта Грузин ССР-ĕпе Азербайджан ССР-ĕнче пурăнмалли çурт-йĕр тумалли плана тултарман.

1953 çулхи пĕрремĕш çурçуллăхра та çавăн пек çитменлĕхсем пур. СССР Транспортпа йывăр машиностроени министерстви 1953 çулхи пĕрремĕш çурçуллăхра пурăнмалли çурт-йĕр туса пĕтермелли плана 38 процент кăна, СССР Машиностроени министерстви — 43 процент, СССР Вăрман тата хут промышленность министерстви 49 процент çеç тултарнă.

Хăшпĕр строительство организацийĕсем тăвакан ĕçĕн пахалăхĕ çине тимлĕ пăхмаççĕ. СССР Çĕр кăмрăк промышленность министерствин «Артемшахтстрой» трестĕн 2-мĕш номерлĕ стройуправленийĕ Донбасра Ленин ячĕпе тăракан 5-мĕш номерлĕ шахтăн «Победа» поселокĕнче пурăнмалли çуртсем туса пĕтерсе ĕçе кĕртнĕ, çав çуртсен пысăк çитменлĕхсем пур. Çав стройуправлени 1952 çулхи августра туса пĕтернĕ культура çуртне юсама халех нумай укçа-тенкĕ кирлĕ ĕнтĕ.

Чылай союзлă республикăсенче медицина учрежденийĕсемпе шкулсем тумалли план пурнăçланса пымасть. 1952 çулта ку плана Казах ССР-ĕпе Узбек ССР Министрĕсен Совечĕсем уйрăмах япăх тултарнă.

Министерствăсен тата союзлă республикăсен Министрĕсен Совечĕсен пурăнмалли çурт-йĕр тата культурăпа йăла тĕлĕшпе строительство планĕсене пурнăçласси çине тата тăвакан ĕçсен пахалăхĕ çине тимлĕрех пăхас пулать.

Çакна палăртмалла: строительство хакне йӳнетсе пынине, смета дисциплинине пурнăçланине, шалти ресурссене мобилизацилене пысăк срокпа кивçен укçа-тенкĕ парса тăракан банксем çаплах çителĕксĕр тĕрĕслесе тăраççĕ, вĕсем строительство мĕншĕн хакла ларнин чăнчăн сăлтавĕсене пур чухне те уçса палăртмаççĕ, ĕçе ямалли объектсене туса пĕтерме укçа-тенкĕпе материальнăй ресурссем парса тăрассишĕн çителĕксĕр кĕрешеççĕ.

Коммунистсен партийĕпе Совет Правительстви наукăна аталантарассишĕн тата чечеклентерессишĕн куллен тăрăшаççĕ. Пирĕн çĕршывра ăслăлăхпа тĕпчев учрежденийĕсене йышлăн уçнă. Наукăна аталантарма государство çуллен укçа-тенкĕ нумай уйăрса парать. Совет ученăйĕсем халăх хуçалăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ нумай проблемăсене татса пачĕç.

Социализмла ялхуçалăхне вăйлатма ялхуçалăх науки пысăк ĕç турĕ, çапах та вăл колхозпа совхоз производстви ыйтăвĕсенчен юлса пырать-ха. Хăшпĕр ялхуçалăх институчĕсем уйрăм ыйтусем тăрăх нумай çул хушши тĕпчев ĕçĕсем тăваççĕ, анчах çав ĕçсем, вĕсене тума вăхăт ирттернĕ тата укçа-тенкĕ нумай тăкакланă пулин те, практикăлла результатсем памаççĕ-ха. Институтсем нумай сĕнӳсене чылай кая юлса, вĕсене ялхуçалăх производствине тахçанах кĕртнĕ хыççăн тин тăратаççĕ. Çавăнпа та, сăмахран, 1952 çулта В. И. Ленин ячĕпе тăракан ялхуçалăх наукисен Академийĕн удобренисем, агротехника тата почвоведени енĕпе ĕçлекен Пĕтĕм Союзри ăслăлăхпа тĕпчев институчĕ тăратнă 20 сĕнӳрен пĕрине кăна йышăннă.

СССР Ялхуçалăхĕпе хатĕрлев министерствин тата ялхуçалăх наукисен Академийĕн ăслăлăхпа тĕпчев институчĕсене ертсе пырас ĕçе лайăхлатни, ялхуçалăх умĕнче тăракан задачăсене татса парас ĕçре вĕсен рольне ӳстерни кирлĕ.

Депутат юлташсем! СССР 1951 çулхи Государство бюджетне пурнăçлани çинчен тунă отчета тата СССР 1952 çулхи Государство бюджетне пурнăçлани çинчен тунă отчета бюджет комиссийĕ пăхса тухрĕ. СССР Государство бюджетне çав çулсемшĕн пурнăçлани çинчен СССР Финанс министрĕ Зверев юлташ каласа панĕ ĕнтĕ.

СССР Государство бюджетне 1951 тата 1952 çулсенче пурнăçланине кăтартакан отчетсене, СССР Министрĕсен Совечĕ тăратнăскерсене, бюджет комиссийĕ улшăнусем кĕртмесĕрех çирĕплетме сĕнет.

Çакăнпа пĕрлех Бюджет комиссийĕ 1952 çулта бюджет умĕнче хăйсен обязательствисене пурнăçламан министерствăсене — Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность, строительство, çĕр кăмрăк промышленность тата ытти министерствăсене 1953 çулта предприятисемпе организацисен финанспа хуçалăх ĕçне лайăхлатма кирли çинчен астутарма кирлĕ тесе шутлать, мĕншĕн тесен, çав предприятисемпе организацисем пĕлтĕр хуçасăрлăха пула пысăк тăкаксем турĕç, продукцин хăйне ларакан хакне ӳстерчĕç тата таварпа япаласен ытлашши запасне туса хучĕç.

Халăх хуçалăхне аталантармалли Государство планне тултарасси тата ССР Союзĕн 1953 çулхи Государство бюджетне пурнăçласси хуçалăхпа финанс органĕсене хăйсен ĕçне малашне лайăхлатма хушаççĕ. Министерствăсен руководителĕсен экономикăлла ĕçĕн шайне хăпартмалла, кашни предприятие, унăн хуçалăхпа финанс ĕçне тĕплĕн пĕлсе ертсе пымалла.

СССР Финанс министерствин хуçалăхăн отраслĕсемпе предприятисен финанспа хуçалăх ĕçĕнчи çитменлĕхĕсене палăртас ĕçе вăйлатмалла, çав çитменлĕхсене çийĕнчех пĕтермелле тăвас пулать.

СССР Финанс министерстви тата вырăнти финанс органĕсем ку тĕлĕшпе чылай ĕçсем тăваççĕ. Анчах вĕсем çапах та перекетлĕх режимне тытса пынине, халăх хуçалăхĕнчи резервсене тупса палăртас ĕç мĕнле тăнине çителĕксĕр тĕрĕслеççĕ. Хаксем мĕнле пулса пыраççĕ, продукцин хăйне ларакан хакĕ мĕнле, предприятисенчи ытлашши, кирлĕ мар материалсемпе таварсене вырнаçтарас ĕç мĕнле тăрать, халăх хуçалăхĕнчи расчетсене лайăхлатас тĕлĕшпе ĕçсем мĕнле — çавăн пек ыйтусем çине тивĕçлипе пăхмаççĕ-ха.

Финанс планне тултарнине, перекетлĕх режимне тытса пынине социализмла харпăрлăха упранине контроль тăвас ĕçре ведомствăсен хăйсен шалти контролĕ пысăк вырăн йышăнать. Çав хушăрах çак контроль аппарачĕ министерствăсенче çителĕксĕр ĕçлет. Организацисемпе учрежденисен уйрăм руководителĕсем ведомствăн шалти финанс контрольне йĕркелессине хакламаççĕ, контроль аппаратне ертсе пырас ĕçе пĕтĕмпех аслă бухгалтерсене шанса параççĕ.

Нумай чухне ревизисене кирлĕ пек тумаççĕ, ревизисен результачĕсем тăрăх чылай вăхăтчен решенисем йышăнмаççĕ, çавăн пирки ревизисен пĕлтерĕшĕ те чакать. Çапла, сăмахран, СССР Çăмăл тата апат-çимĕç промышленность министерствин табак промышленноçĕн тĕп управленийĕ уйрăм предприятисене ревизи тунин результачĕсем тăрăх пĕрер çул е ытларах та приказсем кăлармасăр ларнă. СССР Хими промышленность министерствин сăрт-тупа хими промышленноçĕн тĕп управленийĕ уйрăм предприятисене 1952 çулхи иккĕмĕшпе виççĕмĕш кварталсенче тунă ревизин результачĕсем тăрăх юлашки вăхăтченех решени йышăнман.

Кунта каланинчен ведомствăн шалти контрольне пур министерствăсенче те вăйлатма кирли курăнать. СССР Финанс министерствин ытти министерствăсенче, учрежденисенче тата организацисенче ведомствăсен шалти финанс контроль ĕçне вăйлатмалла, СССР Государство контролĕн министерствипе пĕрле унăн çав аппарат ĕçне лайăхлатмалли майсем çинчен Правительствăна сĕнӳсем тăратмалла.

Депутат юлташсем! Совет халăхĕ экономикăпа культурăна аталантарас ĕçре тунă çитĕнӳсем партин XIX-мĕш съезчĕ пирĕн çĕршывăн халăх хуçалăхĕн пур отраслĕсене те çĕклеме палăртнă программа ăнăçлă пурнăçланса пынине кăтартса параççĕ.

Пирĕн çĕршывăн çитĕнĕвĕсем мире юратакан прогрессивлă этемлĕхе пĕтĕм тĕнчери мире сыхлассишĕн тата тĕреклетессишĕн кĕрешме хавхалантараççĕ.

Корейăра перемири тăвасси çинчен пынă калаçусем ăнăçлă вĕçленни мирпе демократи лагерĕн пысăк çĕнтерĕвĕ пулса тăрать тата мире юратакан халăхсем мирĕн аслă ĕçĕ çĕнтерессине шанчăклăн ĕненессине çирĕплетет.

1953 çулхи халăх хуçалăх планне тата Государство бюджетне ăнăçлă пурнăçланипе совет çыннисем пирĕн юратнă Тăван çĕршыва вăйлатас, мире тĕреклетес тĕлĕшпе çĕнĕ пысăк ĕç тăваççĕ.

Совет Союзĕнчи халăхсем, аслă, никам çĕмĕреймен, тăванла çемьене пĕрлешнĕскерсем, Коммунистсен партийĕ ертсе пынипе малалла, коммунизм строительствин çĕнĕ çитĕнĕвĕсем патнелле шанчăклăн каяççĕ. (Нумайччен алă çупаççĕ).

Торф кăларакансен çитĕнĕвĕ

Атăл леш енчи торф предприятийĕн коллективĕ государство планне срокчен тултарассишĕн социализмла ăмăртăва тухнăччĕ. Ăмăртура илнĕ обязательствăсене пурнăçласа, коллектив ĕç хăвăртлăхне ӳстернĕçемĕн ӳстерсе пырать. Торф касса кăлармалли сезонти плана срокчен 12 кун маларах тултарнă.

Çак çитĕнӳ торф кăлармалли сезона лайăх хатĕрленнинчен чылай килчĕ. Торф кăлармалли машинăсене пурне те сезон пуçланнă тĕле лайăх юсаса хатĕрленĕ.

Механизаторсем техникăна лайăх вĕренсе çитрĕç, çавна май ĕç тухăçлăхне палăрмаллах ӳстерчĕç. 1950 çулхипе танлаштарсан, кашни машинăпа икĕ хут ытларах, иртнĕ çулхипе танлаштарсан, 20 процент ытларах торф кăларнă.

Елизавета Тимофеева, Нурзиян Фасхутдинова, Анастасия Лукина, Лидия Захарова тата ытти юлташсем ертсе пыракан бригадăсем сезонти плана срокчен тултарчĕç. Елизавета Тимофеева ертсе пыракан бригада планран ирттерсе 1.200 тонна лайăх пахалăхлă торф кăларма обязательство илнĕ. Панă сăмаха бригада чыслăн пурнăçларĕ.

Иртнĕ çулсенче смена хушшинче 70 пин кирпĕч торф кăларма май çук тесе шутланă. Кăçал вара чылай бригадăсем нормăпа 38 пин кирпĕч торф кăларас вырăнне 70—75-шер пин кирпĕч кăлараççĕ.

Бригадăсем уйрăмах июньпе июль уйăхĕсенче ăнăçлă ĕçлерĕç. Торф кăлармалли кулленхи графика 120—130 процента çити тултарса пынă. Торф кăларнă çĕрте ĕçлекен 22 бригадăран 16-шĕ хăйсен сезонти заданийĕсене срокчен тултарчĕç.

Халĕ коллектив хăй çине илнĕ обязательствăна пурнăçлассишĕн — планран ирттерсе 5 пин тонна торф кăларассишĕн кĕрешет.

Социализмла ăмăртура уйрăмах тĕп участок пысăк çитĕнӳ турĕ. Ку участок коллективĕ торф кăлармалли плана срокчен 15 кун маларах тултарчĕ тата планран ирттерсе 3 пин тонна пысăк пахалăхлă торф кăларчĕ.

Анчах та тунă çитĕнӳсемпе лăпланса ларни пысăк йăнăш пулнă пулĕччĕ. Кăларнă торфа вăхăтра типĕтсе пухса хумалла, çапла вара Атăл леш енчи электростанци татти-сыпписĕр ĕçлесе, хулари промышленноçа электроэнерги çителĕклĕ патăр тесе тăрăшмалла.

С. ХРИСТОФОРОВ.
Атăл леш енчи торф предприятийĕн главнăй инженерĕ.

Колхозниксемпе механизаторсем! Тăванла виçĕ республика ăмăртăвĕнче илнĕ обязательствăсене чыслăн пурнăçлар!

★

ЧĂВАШ АССР-ĕнчи ÇОЛХОЗСЕНЧЕ ТЫРПУЛ ПУХСА КĔРТЕС ĔÇ МĔНЛЕ ПЫНИНЕ КĂТАРТАКАН

СВОДКА

Августăн 5-мĕшĕ тĕлне (процентпа)

РАЙОНСЕМ	Тырă вырнă	Комбайнсемпе вырнă	Капана хывнă	Авăн çапнă	Пуса тапнă
Муркаш	51	16	25	14	66
Етĕрне	50	24	44	31	32
Советски	50	17	43	12	72
Красноармейски	48	15	20	9	66
Чурачăк	48	17	38	15	58
Елчĕк	48	14	20	16	57
Шăхасан	47	18	29	18	43
Хĕрлĕ Чутай	45	23	39	14	42
Комсомольски	44	12	23	18	41
Калинино	43	18	25	14	47
Чкаловски	43	13	25	19	27
Элĕк	42	15	33	12	55
Вăрмар	41	14	34	18	11
Çĕрпӳ	41	24	26	23	28
Шупашкар	40	21	26	18	29
Октябрьски	40	22	19	16	12
Первомайски	39	11	12	22	43
Ишлей	38	20	22	18	11
Сĕнтĕр	38	15	10	11	31
Тăвай	38	14	17	21	7
Вăрнар	36	17	14	24	70
Çĕмĕрле	36	16	34	17	—
Шăмăршă	35	16	23	23	6
Канаш	35	17	10	15	16
Кӳславкка	35	22	24	30	3
Йĕпреç	34	24	50	31	60
Кувакино	32	23	33	65	—
Улатăр	31	18	—	44	—
Сĕнтĕрвăрри	30	15	14	25	33
Пăрачкав	24	20	52	63	—

★

ГОСУДАРСТВĂНА ТЫРĂ ПАМАЛЛИ 1953 ÇУЛХИ ПЛАНА АВГУСТĂН 5-мĕшĕ ТĔЛНЕ МĔН ЧУХЛЕ ТУЛТАРНИНЕ КĂТАРТАКАН

СВОДКА

(процентпа)

РАЙОНСЕМ	Плана тултарнă
Етĕрне	29,2
Кувакино	25,1
Пăрачкав	24,4
Кӳславкка	22,9
Шăхасан	22,4
Шупашкар	21,8
Тăвай	18,3
Улатăр	17,7
Вăрмар	17,2
Ишлей	16,8
Çĕрпӳ	15,8
Советски	14,5
Муркаш	14,4
Канаш	13,7
Сĕнтĕрвăрри	13,5
Октябрьски	13,2
Йĕпреç	13,0
Чурачăк	12,7
Елчĕк	12,1
Красноармейски	11,2
Хĕрлĕ Чутай	10,6
Вăрнар	9,6
Комсомольски	8,7
Калинино	8,5
Сĕнтĕр	7,4
Çĕмĕрле	7,3
Первомайски	6,4
Чкаловски	6,4
Шăмăршă	6,1
Элĕк	4,4

* * *

Çак сводкăсенчен республикăри чылай районсенче тырпул пухса кĕртес ĕç çителĕксĕр пулса пыни курăнать. Августăн 5-мĕшĕ тĕлне республикăра, пĕрле илсе шутласан, 40 процент тырă вырса пуçтарнă, Муркаш, Етĕрне, Советски районĕсенче вырмалли тырăсенчен çуррине вырса пĕтернĕ. Çав хушăрах Пăрачкав районĕнче (райисполком председателĕ Ногаев юлташ, КПСС райкомĕн секретарĕ Жирков юлташ) пĕтĕмпе те 24 процент кăна вырнă. Юлашки пилĕккунлăхра ку районта малтанхинчен 5,6 процент кăна ытларах вырнă. Район республикăра 21-мĕш вырăнта пулнă пулсан, халĕ ĕнтĕ пуринчен те кая тăрса юлчĕ.

Тырпул пухса кĕртес тĕлĕшпе çак районсем те кая юлса пыраççĕ: Сĕнтĕрвăрри (райисполком председателĕ Чумакова юлташ, парти райкомĕн секретарĕ Романов юлташ), Улатăр (Русинапа Повереннов юлташсем), Кувакино (Леоновпа Дубов юлташсем), Йĕпреç (Васильковпа Багров юлташсем), Шăмăршă (Васильевпа Иванов юлташсем), Вăрнар (Ивановпа Александров юлташсем). Ку районсенче 30 процентран пуçласа 36 процент таран кăна тырă вырнă.

Çак районсемпе ытти хăшпĕр районсенчи чылай колхозсенче кĕрхи тырăсене те вырса пĕтермен, çурхи тырăсем пĕтĕмĕшпех пулса çитнĕ пулин те, вĕсене вырма сӳрĕккĕн тытăнаççĕ.

Кая юлса пыракан колхозсенче халĕ ĕнтĕ вăхăтра вырман пирки тырпул тăкăнса юлас хăрушлăх тухса тăрать. Анчах та çак колхозсен, машина-трактор станцийĕсен, ялхуçалăхĕпе хатĕрлев управленисен руководителĕсем тырпул пухса кĕртессине хăвăртлатас тĕлĕшпе тивĕçлĕ мерăсем йышăнмаççĕ. Парти райкомĕсемпе райисполкомсем тата республикăри ялхуçалăхĕпе хатĕрлев министерстви ĕç вăраххăн пынипе килĕшсе пурăнаççĕ.

Республикăри нумай районсенче тырпул пухса кĕртес ĕçре комбайнсемпе начар усă кураççĕ. Республикăри тырпулсен нумайрах пайне алăпа тата колхозсенчи жнейкăсемпе вырнă. МТС-сен, ялхуçалăх органĕсен тата партипе совет организацийĕсен руководителĕсем комбайнсемпе ĕçлессине тивĕçлĕ вырăна хумаççĕ, комбайнсене тырпул пухса кĕртес ăнăçлăха татса паракан тĕп машина вырăнне хурса хакламаççĕ. Канаш, Сĕнтĕр, Чкаловски, Елчĕк МТС-ĕсенче кашни юсавлă комбайн пуçне 30—32-шер гектар кăна вырнă. Çав хушăрах республикăри малта пыракан комбайнерсем 160—190-шар гектар вырнă. Сăмахран, Етĕрне МТС-ĕнчи комбайнер М. Широнов юлташ «С-6» комбайнпа 195 гектар, Сурмайдан МТС-ĕнчи комбайнерсем Н. Горшковпа М. Букаев юлташсем 160-шар гектар вырнă.

Республикăри колхозсенче тăкаксемпе кĕрешес ĕç те кирлĕ вырăнта тăмасть. Чылай колхозсенче тырă ӳкнĕ, çавна пула вырнă чухне тăкаксем пулаççĕ. Анчах та комбайнсемпе тата ытти машинăсемпе вырнă участоксенче пучахсене кĕреплесемпе тата алăпа пуçтарас ĕçе йĕркелемен. Вырнă тырпула турттарас тата капана хывас ĕç питĕ çителĕксĕр пулса пырать. Турттарса капана хывас ĕçре уйрăмах Сĕнтĕрвăрри, Первомайски тата Сĕнтĕр районĕсем юлса пыраççĕ. Нумай районсенче авăн çапасси начар пулса пырать. Çанталăк условийĕсем лайăх пулсан та, чылай колхозсенче МТС молотилкисемпе тата лашапа ĕçлемелли молотилкăсемпе туллин усă курмаççĕ.

Республика государствăна тырă парас тĕлĕшпе пирĕнпе ăмăртса ĕçлекен Мордва тата Мари АССР-ĕсенчен юлса пынине халĕ те пĕтерсе çитереймен. Тырă парас тĕлĕшпе Етĕрне, Кувакино, Пăрачкав, Кӳславкка, Шăхасан, Шупашкар районĕсем малта пыраççĕ. Çак районсем тырă парас ĕçе лайăх йĕркеленĕ май, август уйăхĕн пĕррелĕш пилĕккунлăхĕнче государствăна тырă памалли çулталăкри заданин 15—20 процентне пурнăçларĕç.

Государствăна тырă парас ĕçе Тăвай, Улатăр, Вăрмар, Ишлей районĕсем те чылай лайăхлатрĕç. Çак районсем иртнĕ пилĕккунлăхра çулталăкри плана 12,5 процентран пуçласа 14 процент таран тултарма пултарчĕç.

Республикăри малта пыракан ялхуçалăх артелĕсем — Етĕрне районĕнчи Буденный ячĕпе тата Маленков ячĕпе тăракан, Вăрмар районĕнчи «Красная Кубня» колхозсем государство умĕнчи пĕрремĕш тивĕçе пурнăçларĕç. Анчах та нумай районсенче государствăна тырă парас ĕç çителĕксĕр пулса пырать. Тырă парас ĕç уйрăмах Элĕк районĕнче (райисполком председателĕ Ярдухин юлташ, КПСС райкомĕн секретарĕ Федоров юлташ) начар пулса пырать. Иртнĕ пилĕккунлăхра ку районта çулталăкри тырă памалли планăн 3,1 процентне кăна тултарнă. Çапла вара район 24-мĕш вырăнтан 30-мĕш вырăна чакса ларчĕ. Шăмăршă районĕнчи (Васильевпа Иванов юлташсем) иртнĕ пилĕккунлăхра çулталăкри планăн 5,5 процентне кăна тултарнă. Первомайски районĕ (Савиновпа Кураков юлташсем) 5,3 процент кăна тырă панă. Район 28-мĕш вырăна чакса ларнă. Государствăна тырă парас тĕлĕшпе Чкаловски, Шăмăршă, Сĕнтĕр, Калинино районĕсенчи партипе совет руководителĕсем Чăваш АССР Министрĕсен Совечĕпе КПСС обкомĕ панă задание тултараймарĕç. Çак районсенче авăн çапма тата государствăна тырă пама тытăнман колхозсем те пур-ха. Анчах та партипе совет организацийĕсем тырă парас ĕçе вăйлатас тĕлĕшпе тивĕçлĕ мерăсем йышăнмаççĕ.

Государствăна тырă парас тĕлĕшпе «Заготзерно» кантурĕн автобазисем питĕ начар ĕçлеççĕ. Республикăри «Заготзерно» кантурĕн управляющийĕ Казаков юлташпа Канашри тата Улатăрти автобазăсен директорĕсен Баранинпа Барладян юлташсен айăпĕпе мĕнпур автомашинăсен виçĕ пайĕнчен пĕр пайĕ тырă турттарас ĕçе хутшăнмасть. Правительство постановленийĕ тăрăх предприятисемпе учрежденисенчен уйăрнă автотранспорт та питĕ начар ĕçлет. Хăшпĕр предприятисемпе учрежденисен руководителĕсем дисциплинăна пăхăнманнипе пула, тырă турттарма уйăрнă автотранспортăн чылай пайĕ тырă турттарма пуçăнман.

Халĕ тырпул пухса кĕртес тата государствăна тырă парас ăнăçлăха татса паракан вăхăт çитрĕ. Пирĕн умра çакăн пек задача тăрать: çак кунсенче мĕнпур вăя тырпула кĕске срокра пухса кĕртме, государствăна тырă памалли плана тултарма мобилизацилемелле. Тырпул пухса кĕртес ĕçре тĕп вырăн йышăнса тăракан машинăсемпе—комбайнсемпе туллин усă курмалла. Комбайнсемпе чи лайăх участоксенче, вăйлă тырпул ӳснĕ участоксенче ытларах ĕçлемелле. Тырă вырнă çĕрте ытти машинăсемпе те туллин усă курмалла. Жнейкăсемпе туллин усă курас тесе, вĕсемпе 2—3-шер смена ĕçлемелле тумалла. Кĕлте турттарса капана хывассипе авăн çапассине уйрăмах вăйлатса пыни кирлĕ.

Партипе совет организацийĕсен, колхозсен тата мĕнпур колхозниксен хăйсен ĕçне тырпула кĕске срокра вырса пĕтерес, государствăна срокчен тырă парса татас тĕллеве пăхăнтарса тумалла. Эпир хамăр республика государствăна тырă парас тĕлĕшпе Мордва тата Мари АССР-ĕсенчен юлса пынине пĕтерме тивĕç. Чăваш АССР Министрĕсен Совечĕпе парти обкомĕ государствăна тырă парас енĕпе районсене пилĕккунлăха паракан пысăк мар заданисене кашни колхоз, кашни район тултарса тата иртерсе тултарса пытăр.

Тырпул пухса кĕртес тата государствăна тырă парас ĕçсене кĕрхи ака ĕçĕсемпе пĕр вăхăтрах тата тĕрĕс йĕркелесе туса пымалла. Кĕрхи тырăсене кашни колхозрах агротехника тĕлĕшĕнчен кĕске срокра, августăн 25-мĕшĕнчен кая юлмасăр акса хăвармалла.

* * *

Ял Совет сессийĕ тырпул пухса кĕртес ĕç çинчен

КАЛИНИНО. Çак кунсенче Уйкас Юнтапа ял Совечĕн сессийĕ пулса иртрĕ. Сесси Каганович ячĕпе тăракан колхозра тырпул пухса кĕртес тата государствăна тырă парас ĕçсем мĕнле пыни çинчен сӳтсе яврĕ. Çак ыйтупа ял Совечĕн ялхуçалăх комисси председателĕ депутат С. Сотников тата колхоз председателĕ К. Андреев юлташсем доклад туса пачĕç.

Колхоз тырпул пухса кĕртме вăхăтра тытăннă. Тырă вырнă çĕрте колхозниксем сдельщина йĕркипе ĕçлеççĕ. Вĕсенчен чылайăшĕ ĕç нормине ирттерсе тултарать.

Колхозра сăлтавсăр ĕçе тухман колхозниксем çук. Тырпул пухса кĕртес ĕçе штатри работниксемпе выльăх-чĕрлĕх фермисенче ĕçлекенсем, шкул ачисемпе аслă шкулсенче вĕренекенсем те активлă хутшăнаççĕ. Уйра ĕçлекенсем валли столовăй организациленипе те колхозниксен ĕç тухăçлăхне ӳстерме пулăшать.

Анчах та колхоз ыраша планпа пăхнинчен 2—3 кун кая юлса вырса пĕтерчĕ. Мĕншĕн тесен машинăсемпе туллин усă курман. Тăватă жнейкăран иккĕшĕ кăна ĕçлеççĕ.

Колхоз авăн çапма, государствăна тырă пама тытăнман. Государствăна тырă леçме транспорт бригади организацилемен. Транспорт хатĕрĕсем çитмеççĕ.

Колхоз выльăх апачĕ хатĕрлес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлет. Паянхи куна 70 гектар çинчи утăна çулса пĕтермен, силос хывмалли плана 23 процент кăна тултарнă.

Ял Совечĕнче медицина пункчĕ пур, унта ĕçлекен Н. Моисеева фельдшерица тырă выракан колхозниксене кирлĕ пулăшу пама уй-хире сайра хутра тухать. Сессире тухса каланă депутатсемпе активистсем ăна хытă критиклерĕç. Колхозра массăлла-политикăлла ĕçе япăх йĕркеленĕ. Вулав çурчĕн заведующийĕ М. Калошев юлташ хирте пулса курмасть.

Сесси тырпул пухса кĕртес ĕçри çитменлĕхсене шута илсе тивĕçлĕ решени йышăнчĕ. Колхоз правленине тырпула кĕске срокра тата пĕр тăккаламасăр пухса кĕртме, государствăна тырă памалли плана срокчен тултарма, кĕрхи тырăсене вăхăтра, пысăк пахалăхпа акса хăварма тата ытти ялхуçалăх ĕçĕсене те вăхăтра туса пыма хушса хăварчĕ. Сесси ял Совечĕн ялхуçалăх комиссине тата ял Совет исполкомне (председателĕ Д. Угнева) колхозра тырпул пухса кĕртес ĕçе тĕрĕслесе тăма, çитменлĕхсене вăхăтра палăртса, вĕсене пĕтерессишĕн тимлĕн ĕçлеме хушса хăварчĕ.

И. ДИМИТРИЕВ.

Ĕç хăвăртлăхне ӳстермелле

СĔНТĔР. Районти пур колхозсем те тенĕ пекех кĕрхи тырăсене 8—10, çуртрисене 10—12 кун хушшинче вырса пĕтерме палăртнă. Ĕçе тĕрĕс организацилесен, колхозсен пĕтĕм ĕç вăйĕпе тата МТС техникипе туллин усă курсан, çак срока татах та кĕскетме пулать. Çакна малта пыракан колхозсен опычĕ питех те ĕнентерӳллĕн çирĕплетсе парать. Акă «Ударник» колхоз пĕр эрнере ыраш вырса пĕтерчĕ. «Броневик» колхоз та кĕрхи тырăсене ĕç планĕпе палăртнă срокран маларах вырса пĕтерчĕ. Кун пек тĕслĕхсем татах илсе кăтартма пулать.

Колхозсем массăллăн тырă вырма тытăннăранпа икĕ эрне иртрĕ. Апла пулин те чылай колхозсенче вырман ыраш халĕ те уйĕ-уйĕпе сарăлса выртать. Хăшпĕр колхозсенче кĕрхи тырăсене çуррине яхăн кăна вырма ĕлкĕрнĕ.

Районта тырпул пухса кĕртесси çакăн пек çителĕксĕр хăвăртлăхпа пулса пыни чи малтанах ĕçе тĕрĕс организацилеменнинчен, комбайнсемпе тата тырă вырмалли ытти машинăсемпе начар усă курнинчен килет. Комбайнсем колхозсен уй-хирĕсенче виç-тăватă кун кая юлса, июлĕн 27—28-мĕшĕсенче кăна ĕçе тытăннă. Çакăн хыççăн та вĕсем тухăçлă ĕçлеймерĕç. Вунă кун хушшинче, пур комбайнсемпе те йĕркеллĕ ĕçленĕ пулсан, вĕсемпе сахалтан та 1.500 гектар çинчи тырпула пухса кĕртме май пулнă. Анчах вĕсем çак хисепĕн çуррине те ĕçлесе çитереймен-ха. Колхозсемпе тунă договорсем тăрăх, комбайнсемпе виçĕ пин гектар тырă вырса пухмалла.

— Плана тултаратпăрах, ыраш вырнă çĕрте начар ĕçлерĕмĕр пулсан, çуртри ытларах вырса пуçтарăпăр, — тесе хăйне-хăй лăплантарать МТС директорĕ Кушников юлташ.

Çакăн пек лăпланса ларма нимĕнле сăлтав та çук. Чылай комбайнсем техникăлла кăлтăксем пирки тухăçлă ĕçлеймеççĕ. Сăмахран, «Знамя», Калинин ячĕпе, Ленин ячĕпе тăракан тата ытти хăшпĕр колхозсенче ĕçлекен комбайнерсем эрне хушшинче те икĕ кунхи ĕç нормине тултарайман. Вĕсен комбайнĕсем ĕçлеме тытăннă хыççăн малтанхи сехетсенчех чарăнса ларнă. МТС механикĕ Осипов юлташ колхозсен уйĕсенчи комбайнсене çийĕнчех юсаса ĕçе ярас тĕлĕшпе комбайнерсене тивĕçлĕ пулăшу памасть, хăйĕн участокĕнчи бригадăсене сахал тухса çӳрет.

Машина-трактор станцин пĕтĕмпе 16 комбайн. Хальхи вăхăтра 5 комбайнер кăна сменăри ĕç нормине тултарать. Ытти комбайнсем йĕркеллĕ ĕçлеменнин тĕп сăлтавĕ—вĕсем техника тĕлĕшпе юсавлă марри. Çак çитменлĕхсене халех пĕтермесен, çуртри вырнă çĕрте те пысăк чăрмавсем пулма пултараççĕ.

Комбайнсем тухăçлă ĕçлесси вĕсене колхозсем енчен кирлĕ пек пулăшса пынинчен, комбайн агрегачĕсемпе уй-хир бригадисем туслăн килĕштерсе ĕçленинчен нумай килет. Çак тĕлĕшпе те пысăк çитменлĕхсем пур-ха. Чкалов ячĕпе тăракан колхоз уйĕнче «Коммунар» комбайн ыраш пулса çитнĕ хыççăн 5—6 кун хушши ĕçлемесĕр ларнă, мĕншĕн тесен колхоз председателĕ Н. Бочкарев юлташ комбайн патĕнче ĕçлеме пĕр çын та уйăрса паман. Çав вăхăтрах 50—60 колхозник вăрманта хăйсем валли утă хатĕрленĕ. Çак «кĕсрен» Бочкарев юлташ хăй те пăрănса юлман. Бункерти тырра вăхăтра пушатса тăман пирки, кунта комбайн халĕ те час-часах ĕçлемесĕр ларать. Комбайнпа ĕçлекенсем район центрне (3 километра) апат çиме çӳресе нумай вăхăт ирттереççĕ. «Хлебороб» колхозра комбайн ĕçленĕ çĕре шыв турттарассине йĕркелемен.

Тырпул пухса кĕртес ĕçĕн хăвăртлăхне чакаракан тепĕр сăлтав—вăл жнейкăсемпе çителĕклĕ усă курманни. МТС жнейкисем колхозсенче хуçасăр сапаланса выртаççĕ. Ку таранччен çитсе ыраш уйне пĕр жнейка та тухса курман.

Хăшпĕр колхозсенче комбайнсем çине шанса, хăйсен ĕç вăйĕпе пачах çителĕксĕр усă кураççĕ. Мичурин ячĕпе тăракан колхозра (председателĕ Щербаков юлташ) вăйпитти колхозниксенчен 20 проценчĕ тырпул вырса пуçтарас ĕçе хутшăнмасть. Пĕррремĕш уй-хир бригадин бригадирĕ Д. Герасимов ĕç дисциплинине хăй пăсса пырать. Хĕрсе тырă вырнă вăхăтра вăл 4 кун хушши хăй валли утă хатĕрлесе çӳрерĕ. Кунсăр пуçне, вăл хăйĕн бригадинчи колхозниксене ыраша çур метр таран çӳлтен вырма, кайран хăмăлне хăйсем валли çулма ирĕк парса, колхоза хирĕçле ĕç тунă. Ĕç дисциплини япăххине пула, кунта кĕрхи тырăсене çуррине те вырса пуçтарман. Авăн çапасси çинчен шутламаççĕ те.

Тырпул пухса кĕртес тĕлĕшпе çавăн пекех «Прожектор» колхоз (председателĕ Пегасов юлташ) питĕ юлса пырать. Артелĕн 177 гектар ыраш вырса пуçтармалла пулсан, иртнĕ вунă кун хушшинче çуррине яхăн çеç вырнă.

Вăхăт кĕтмест. Кĕрхи тырăсем уйра ларнă çĕртех тăкăнма пуçланă. Çуртрисем те пулса çитнĕ. Тырпула пухса кĕртес ĕçе кунтан-кун хăвăртлатса пыни кирлĕ.

«Коммунизм ялавĕ» хаçатăн коллективлă корреспонденчĕ—Сĕнтĕр районĕнчи «Ĕç ялавĕ» хаçат.

Колхоз чысĕшĕн

МУРКАШ, августăн 5-мĕшĕ. (Телефонпа). Пирĕн колхозниксемпе колхозницăсен колхоз чысĕпе Тăван çĕршыв чысĕшĕн кĕрешесси йăлана кĕнĕ ĕнтĕ. Çакна тырпул пухса кĕртнĕ вăхăтри хастарлă ĕç тепĕр хут уçăмлăн кăтартса парать.

Июль уйăхĕн юлашки кунĕсенче эпир ыраша суйласа вырма тытăнтăмăр. Тепĕр ик-виçĕ кунтан вăл талкăшпех пулса çитрĕ. Вара уй-хирте кунсерен 350—400 çын, комбайн тата 5 жнейка ĕçлеме пуçларĕ. Малтанхи кунсенчен пуçласах социализмла ăмăрту вăйланса пычĕ. Ăна организациленсем коммунистсемпе комсомолецсем пулчĕç.

Халĕ колхозра тырпул пухса кĕртес ĕç ăнăçлă пырать. Ыраш вырса пĕтернĕ. Тăватă бригада пăрса çулса пухас ĕçе вĕçлерĕ, пĕр бригада вика пухса кĕртрĕ. Паян комбайн юлашки участокри кĕрхи тулла вырса çапать. 7-мĕш бригада сĕлĕ вырать.

Çак кунсенче колхоз итемĕсем çинче те хĕрӳ ĕç пĕр самантлăха та лăпланмасть. МТС-ăн сложнăй молотилки кунĕнçĕрĕн кĕрлет. Кунсăр пуçне колхозăн виçĕ молотилка электричество вăйĕпе ĕçлет. Пĕрремĕш тата улттăмĕш бригадăсем ыраш çапса пĕтерчĕç.

Пирĕн колхоз членĕсем Тăван çĕршыв умĕнчи пĕрремĕш тивĕçе — государствăна тырă памалли плана сентябрĕн 1-мĕшĕ тĕлне пурнăçлама пулчĕç. Халĕ икĕ автомашинăпа татти-сыпписĕр тырă леçетпĕр. Август уйăхĕн малтанхи пилĕккунлăхĕнче колхозăн государствăна 450 центнер тырă памаллачĕ, эпир 700 центнер ытла патăмăр.

Ытти ĕçсене те эпир вăхăтра тума тăрăшатпăр. Выльăх-чĕрлĕхе тутă тата ăшă витесенче хĕл каçарма тимлĕн хатĕрленетпĕр. Бригадăсем паян-ыран кĕрхи тырăсем акма тухаççĕ. Кĕскен каласан, ялхуçалăх ĕçĕсене кăçал та ăнăçлă ирттеретпĕр.

А. МОИСЕЕВ,
«Красное Сормово» колхоз председателĕ.

Совет Союзĕпе Аргентина пĕлтерни

Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕпе Аргентина Республики хушшинче суту-илӳпе тӳлевсем пирки килĕшӳ туни çинчен

Кăçалхи августăн 5-мĕшĕнче Аргентина Республикин Ют çĕршыв Ĕçĕсен тата Культсен Министерствинче Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕпе Аргентина Республики хушшинче суту-илӳпе тӳлевсем çинчен килĕшӳ çине алă пуснă.

Çапла ĕнтĕ, Мускавра пуçланнă, унтан Совет Союзĕн Н. Н. Чекин ертсе пыракан суту-илӳ делегацийĕ Буэнос-Айресра малалла туса пынă калаçусем вĕçленнĕ. Калаçусем пĕр-пĕрне чĕререн ăнланнипе иртнĕ. Çакăн çинчен икĕ енĕ те, икĕ çĕршывăн ыйтăвĕсене шута илсе, тавар çаврăнăшне ытларах ӳстерме интересленни калаçса парать.

Çак килĕшӳ тăрăх, Совет Союзĕ Аргентинăна нефть тата çĕр кăмрăкĕ чылай, çавăн пекех тата кĕтмелле тӳленипе промышленность оборудованийĕ тăрататать. Ку шута нефть кăларакан, çĕр кăмрăкĕ кăларакан тата электроэнерги промышленноçĕ валли кирлĕ оборудованипе материалсем, чугун çул оборудованийĕ, тракторсем, ялхуçалăх машинисем кĕреççĕ. Кусемсĕр пуçне Совет Союзĕ чĕр-тавар материалĕсем, металлурги промышленноçĕ туса кăларакан продукци тăрататать. Ку шута металран хатĕрленĕ материалсем, чугун, хурçă листисем, рельссем, бандажсемпе тĕнĕлсем, хурансем валли трубасем, хуран тимĕрĕ, нефть промышленноçĕ валли трубасем кĕреççĕ. Совет Союзĕ тăратакан таварсен списокне çавăн пекех тата химипе медицина таварĕсем, асбест, тĕрĕс виçмелли инструментсем, нефть продукчĕсем кĕреççĕ.

Килĕшӳ вăй илсе тăнă малтанхи çулталăк хушшинче Аргентина Совет Союзне тăратакан таварсем хушшинче йĕтĕн çăвĕ тата çăм пысăк вырăн йышăнса тăрать, вĕсем Совет Союзне тăратма палăртнă таварсем хушшинче, хакĕ енчен шутласан, 50 процент ытла йышăнаççĕ. Аргентина тăратакан таварсен шутне кунсăр пуçне тата шултра выльăх тирĕсем, сурăх тирĕсем, квебрах экстракчĕ, сысна, çăлĕ тата ытти таварсем кĕреççĕ. Вĕсем хушшинче—сыр, аш-какай консервĕ, сурăх ашĕ, сысна ашĕ.

Килĕшĕве пĕр çуллăха тунă; калаçса татăлакан çĕршывсем шарламасăр килĕшнипе, вăл çултан-çул çĕнĕрен вăй илет.

АДН агентстви пĕлтерни

БЕРЛИН, августăн 6-мĕшĕ. (ТАСС). Берлинри демократиллĕ хаçатсем паян АДН агентстви пĕлтернине пичетлесе кăларнă. Унта çапла каланă:

Пĕлекен çынсем каласа панă тăрăх, Америка законсăр конфискациленĕ доллар счечĕсене таварса пама Демократиллĕ Германи Республикин правительстви ыйтнине хирĕç, Америкăн верховнăй комиссарĕ господин Конэнт: США правительстви çак долларсемшĕн апат-çимĕç таварĕсем сутма хатĕр, тесе пĕлтернĕ. Кун пек пулма пултарĕ. Анчах та верховнăй комиссар Конэнт çак счетсене таварса парассине паллă условисемпе сыхăнтарать. Счетсене законсăр арестленĕ. Çавăнпа та Демократиллĕ Германи Республикин правительстви вĕсене нимĕн хирĕçсе тăмасăр таварса пама требовани лартать. США правительстви те, верховнăй комиссар та Демократиллĕ Германи Республикине апат-çимĕç таварĕсем сутас ĕçе хутшăнма пултараймаççĕ. Демократиллĕ Германи Республики колони мар, вăл хĕвеланăçĕнчи зонăри çĕршыв та мар. Унта вара чăнахах та экономикăлла политикăна ют çĕршыв империалисчĕсем хушнă пек пурнăçласа пыраççĕ. Америкăн верховнăй комиссарĕ чăнахах та Демократиллĕ Германи Республикинчи халăх пурнăçĕшĕн тăрăшать пулсан, унăн Демократиллĕ Германи Республикинчи мирлĕ строительствăна хирĕç Хĕвеланăç Берлинран е Хĕвеланăç Германирен кирек мĕнле провокаци те туса пыма пăрахас пулать.

Хĕвеланăçĕнчи хаçатсем Бонн правительстви Демократиллĕ Германи Республикин правительствине Хĕвеланăç Германире апат-çимĕç таварĕсем 25 миллион маркăлăх (Хĕвеланăç Германи укçипе шутласан) туянма сĕнни çинчен сăмах сараççĕ. Ку таранччен Демократиллĕ Германи Республикин правительстви ячĕпе çакнашкал сĕнӳ килни пулман.

Пурте пĕлеççĕ, Демократиллĕ Германи Республикин правительствипе Халăх палати Германин икĕ зони хушшинче суту-илĕве вăйлатасси çинчен тĕплĕ сĕнӳ туса хатĕрлесе хаçатсенче пичетлесе кăларчĕç. Çак сĕнӳсене панă май Демократиллĕ Германи Республикин правительстви Демократиллĕ Германи Республикипе Хĕвеланăç Германи хушшинче тавар çаврăнăшне пĕр миллиард марка чухлĕ йĕркелесси çинчен килĕшӳ тума хатĕр тăни çинчен пĕлтерчĕ. Хĕвеланăçĕнчи правительствăсем, малтанлăха кирлĕ условисем тесе, тӳлевсем хĕвеланăçри марка тăрăх пулмалла текен требовани кăларса тăратаççĕ пулсан, ăна ытлашши иртĕхни тесе кăна шутлама пулать. Çакнашкал ыйтусене пĕртан правалла çĕршывсем суту-илӳ çинчен калаçусем ирттернĕ чухне кăна сӳтсе явма пултараççĕ.

Хĕвеланăçĕнчи хаçатсем сӳлте асăннă ĕçсем çинчен çырнипе Демократиллĕ Германи Республикине хирĕç империалистла провокацисем туса пыни тесе кăна хак пама пулать. Демократиллĕ Германи Республикинчи халăха «пулăшу» çинчен калаçни мар, Германин шалти ирĕклĕ суту-илĕвне вăйлатни, Германин икĕ зони хушшинчи суту-илӳ тĕлĕшпе Америка влаçĕсем туса хунă мĕнпур чăрмавсене пĕтерни кирлĕ.

Францири çыхăну работникĕсен забастовки

ПАРИЖ, августăн 6-мĕшĕ. (ТАСС). Парламент Ланьель правительствине панă «уйрăм полномочисем» тăрăх правительство хатĕрленĕ малтанхи закон проекчĕсем ĕнер паллă пулса тăнă. Çак закон проекчĕсем учительсен, почтальонсен тата ытти служащисен пенси илмелли йĕркене улăштарма, «пулăшуллă ĕçре» текен рабочисене 25 пин çын таран ĕçрен кăларма, штатсене чакарма палăртнă.

Государство учрежденийĕсемпе коммунальнăй учрежденисенче ĕçлекен служащисене хирĕç пыракан çак закон проекчĕсем Францири ĕçсыннисен анлă массисене тарăхтараççĕ. Ĕнер почтăсемпе телеграфсенче тата телефон станцийĕсенче ĕçлекен служащисен пĕтĕмĕшле забастовки пуçланнă.

Почта работникĕсен забастовки провинцисенче те ăнăçлă иртет. Хаçатсем пĕлтернĕ тăрăх, забастовка уйрăмах Бордо, Марсель, По, Нант, Клермон-Ферран, Сент-Этьенн, Нанси, Лимож, Страсбург хулисенче вăйлăн сарăлнă.

Забастовкăн уйрăмлăхĕ çакăнта пулать: почтăсенче ĕçлекен служащисем — Пĕтĕм Францири ĕçлев конфедерацийĕн, «христианла ĕçсыннисен конфедерацийĕн» тата автономиллĕ профсоюзсен членĕсем забастовка пуçласа янă хыççăн, вĕсем çумне «Форс увриер» профсоюзра тăракан çыхăну работникĕсем те хутшăннă. «Форс увриер» руководстви малтан забастовкăна хутшăнма килĕшмен пулнă.

Францири нумай хуласенче почта работникĕсен забастовки пĕтĕмĕшле забастовка пулса тăнă. Вăл паллă мар срока пырать. Телефонпа телеграф правительство заказĕсене кăна пурнăçлать.

Метропа автобуссем, чугун çулсем çинче ĕçлекенсен, коммунальнăй учрежденисенче ĕçлекен служащисен, газпа электропромышленноçра ĕçлекен работниксен федерацийĕсем те хăйсен работникĕсене правительство йышăннă закон проекчĕсене хирĕç кĕрешме чĕнеççĕ.

Паян Францин кăнтăрти тăватă департаментĕнче ăрех тăвакансем забастовкăна хутшăннă. Вĕсем çулсене пӳлсе лартнă.

Франс Пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, çулсене пӳлсе лартнă вырăнсене хуралласа тăрас ĕçе муниципальнăй советниксем, хăшпĕр чухне тата мэрсем хăйсем те хутшăнаççĕ.

НОРВЕГИРЕ СОВЕТ ВОИНĔСЕН ЯЧĔПЕ ПАМЯТНИК УÇНА

ОСЛО, августăн 5-мĕшĕ. (ТАСС). «Фрихетен» хаçат çапла çырать: Норвегири телеграф бюровĕ Кăнтăр Норвегири Набболлен тата Рамдалсволлен масарĕсем çинче совет воинĕсен ячĕпе памятник туса лартни çинчен пĕлтернĕ. Ситес çывăх вăхăтра çакăн пек памятник Бренхэй масарĕ çинче лартаççĕ.

ЕГИПЕТРА СУЭЦ КАНАЛĔН ЗОНИНЧЕ АНГЛИ ÇАРĔСЕМ ТĂНИНЕ ХИРĔÇ ПРОТЕСТЛЕÇÇĔ

КАИР, августăн 6-мĕшĕ. (ТАСС). Хаçатсем пĕлтернĕ тăрăх, Исмаили хулинчи суту-илӳ тăвакан çынсем Англи çарĕсем Суэц каналĕн зонинче, уйрăммăн илсен Исмаилире, тăнине хирĕç протестлесе бойкот тунă.

Хаçатсем çырнă тăрăх, хулара иккĕмĕш кун ĕнтĕ пур магазинсем те хупă тăраççĕ. Сутуçăсем Англи çар çыннисене нимĕн сутма та килĕшмеççĕ. Магазинсем çине: «Эпир акăлчансене нимĕн те сутмастпăр», тесе çырса хунă.

ПАЯН «СОВЕТСКАЯ ЧУВАШИЯ» ХАÇАТРА

Умстатья.—Ĕç тухăçлăхне ялан ӳстерсе пымалла.

Национальноçсен Совечĕн тата Союз Совечĕн 1953 çулхи августăн 6-мĕшĕнче пулнă ларăвĕсем çинчен Информациллĕ пĕлтерӳсем.

Национальноçсен Советĕнче.

Союз Советĕнче.

Национальноçсен Совечĕн Бюджет комиссийĕн Председателĕ И. С. Хохлов депутат ССР Союзĕн 1953 çулхи бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи бюджечĕсене пурнăçлани çинчен тунă содоклад.

Союз Совечĕн Бюджет комиссийĕн Председателĕ Л. Р. Корниец депутат ССР Союзĕн 1953 çулхи бюджечĕ çинчен тата ССР Союзĕн 1951 çулхипе 1952 çулхи бюджечĕсене пурнăçлани çинчен тунă содоклад.

Ют çĕршывсенчен килнĕ хыпарсем.

Тӳрлетни

ССР Союзĕн Верховнăй Совечĕн пилĕкмĕш сессийĕнче СССР Финанс министрĕ А. Г. Зверев тунă докладăн «Союзлă республикăсен бюджечĕсем» пайри 3-мĕш абзацри 15-мĕш йĕркене çапла тӳрлетсе вуламалла: «Армян ССР-ĕн 1.209 миллион тенкĕ», малалла текстри пекех.

Редактор заместителĕ **М. Н. ЯКИМОВ.**

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редактор—0-67, редактор заместителĕ—3-99, ответлă секретарь—4-26, секретариат—3-54, промышленность пайĕ—5-74, информаци пайĕ—13-37, парти пурнăç пайĕ—3-04, ялхуçалăх пайĕ—3-97, культура пайĕ—8-61, совет строительстви пайĕ—8-61, çырусен пайĕ—7-32, издательство кантурĕ—0-23.

НТ 09304

Типография № 1 Министерства культуры Чувашской АССР.

Тираж 20.000 экз.